

RUTH VAN LAAR

DOOR
HELEEN

RUTH VAN LAAR

Illustraties van Nans van Leenwen

RUTH VAN LAAR

DOOR

HELEEN

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

I. VADER VERTELT

De storm raast om het huis. Wild rukt de wind aan ramen en deuren. Grote hagelstenen slaan met zo'n kracht tegen de ruiten dat je elk ogenblik verwacht ze in scherven te zien vallen. Al een paar maal is een dakpan, met een schurend geluid, naar beneden komen glijden en op het straatje achter aan stukken gevallen.

„'t Is noodweer,” zegt moeder en laat haar handen in haar schoot rusten.

Allen luisteren nu, met nog meer aandacht dan te voren, naar het huilen van de wind. Ruth kijkt een beetje angstig naar moeder. Noodweer klinkt zo griezelig.

„Toe, Jaap, ga jij eens even op zolder kijken of het nergens lekt,” vraagt moeder.

Meteen staat Jaap op en gaat naar boven. Ruth kijkt hem met bewondering na. Nou, die Jaap *durft*, zij zou nu niet graag alleen naar de donkere zolder gaan, brr, nee hoor! Maar Jaap is ook al bijna een man, dat is heel wat anders natuurlijk.

„Ik zie niets, moeder,” zegt Jaap als hij terugkomt, „maar 't is een spektakel op zolder of het dak er af zal vliegen.”

„Nou, zo'n vaart zal het wel niet lopen,” denkt vader, „ons huis is wel oud, maar 't is stevig gebouwd. Nu is het net zulk weer als toen jij geboren werd, Jaap.”

Vader legt de krant, waarin hij las, weg, stopt een pijpje en

gaat in zijn leunstoel bij de kachel zitten. Meteen heeft Ruth haar boek dichtgeklapt, haar eigen stoeltje aangesleept en zich genoeglijk bij vader geïnstalleerd.

Als vader zo iets zegt, kun je er zeker van zijn dat hij gaat vertellen. Ook Jaap schuift z'n tekenwerk opzij en draait zich een halve slag om, zodat hij zijn voeten op de kachelplaat kan zetten. Leo legt zijn prikken neer, hij kan nu toch zijn aandacht niet meer bij zijn brief houden. Moeder schenkt koffie, ze trekt het blad met de kopjes naar een hoek van de tafel, zo kan ze er gemakkelijk bij. En dan zitten ze alle vijf, met een gevoel van veiligheid, gezellig om het vuur. Vol verwachting kijkt Ruth naar vader.

„Wat is er, waarom kijk je me zo aan?” vraagt vader.

„U gaat toch vertellen?” vraagt Ruth.

„Vertellen? Wie heeft gezegd, dat ik zou vertellen?”

„En u zei: „Nu is 't net zulk weer als toen jij geboren werd”, tegen Jaap!”

„Wat zou dat? Dat was zo maar een mededeling.”

„Hè nee, vertelt u nou! Wat gebeurde er toen Jaap geboren werd?”

„Ja, wat gebeurde er toen. Toen hebben we hem in de wieg gelegd om te slapen, is 't niet, moeder?”

„Hè nee, nee, vertelt u nou,” bedelt Ruth en drukt haar donker hoofdje tegen vaders knie als een poes die een kopje geeft.

Moeder lacht. „Er gebeurde nog wel iets anders ook,” zegt ze.

„Ja,” begint vader, „ja, toen was er net zo'n wilde storm, en de regen viel in zulke dichte stromen, dat 't leek of het water met bakken uit de hemel werd gegoten. Midden op de dag was het zo donker, dat ik de lamp moest aan doen om te

kunnen zien of ik een schoen al verzoold had of dat ik er nog aan moest beginnen.”

„Zonder overdrijven zeker,” bromt Jaap.

„Stil jij, je weet er helemaal niets van,” gromt vader.

„Ik was er anders zelf bij,” beweert Jaap met een ernstig gezicht.

„Ha, net of je daar nog iets van weet, als je nog geen dag oud bent,” zegt Ruth. „En wat toen, vader?”

„We woonden toen, zoals jullie weet, in Utrecht. Onze woonkamer leek wel een beetje op deze, ook met een schoorsteen in het midden. Vlak bij de kachel stond het wiegje, en daar, in die hoek, zal ik maar zeggen, hadden we een ledikant gezet. De wijkzuster liep maar heen en weer te draven om alles voor ons kindje zo goed mogelijk in orde te maken. Jaap mocht even bij moeder in bed. De zuster liep maar te vertellen over alles wat er met een baby moet gebeuren. Ze maakte warme kruikjes, voelde of de lakentjes niet kil waren en nog honderd andere dingen. En moeder, die natuurlijk van de zuster leren moest hoe je zo'n peuter behandelt, luisterde helemaal niet. Ze deed niets dan naar Jaap kijken.”

„Was er dan zoveel aan mij te zien?” vraagt Jaap.

„O, ja. Moeder moest dadelijk weten of je blond of donker haar had, of je voeten groot of klein waren, of je op haar leek of op mij.”

„En toen was hij blond, hè vader?” vraagt Ruth.

„Wel neen.”

„En hij is blond! Hoe kan dat nou?” Verwonderd gaan Ruth's ogen naar Jaaps pruik.

„Hij had helemaal geen haar! Hij was een lelijk, kaal, gerimpeld kereltje.”

„O, wat kun jij jokken,” zegt moeder verontwaardigd. „Jaap was een klein schatje en hij leek precies op jou.”

De jongens schateren het uit. „Daar ga je, vader, met je lelijke kereltje!”

„’t Is mooi,” gromt vader en blaast een dikke rookwolk de lucht in. „Nou dan. Toen dat kleine mirakeltje. . . .”

„Die kleine schat!” verbetert Ruth.

„Mij ook best. Toen die kleine schat dan eindelijk in de wieg lag, zorgzaam toegedekt, toen de zuster net weg wilde gaan en ik naar de keuken ging om wat kolen te halen, toen kwam er opeens een geweldige windstoot. ’t Leek wel of ’t hele huis schudde. Opeens een gekraak, een hevige slag, zodat moeder een schreeuw gaf van schrik, en de regen gutste zomaar de kamer in, net in ’t wiegje van Jaap. Och, wat zijn we toen geschrokken! Kijk, moeder wordt nog wit om de neus als ze er aan terugdenkt.”

„Wat gebeurde er dan, vader?” Angstig kijkt Ruth naar vader op.

„De schoorsteen was van het huis gewaaid. Hij viel dwars door het dak op zolder. Er was een groot gat in het dak en ook een gat vlak boven ons, net bij de schoorsteen en daar stroomde de regen door, zo in de wieg van Jaap. En de kachel, dat begrijp je, begon vreselijk te roken. Bijna hadden we een stukje rookvlees inplaats van Jaap in de wieg gehad.”

„O, verschrikkelijk! En wat hebt u toen gedaan?”

„Nou, ’t eerste wat ik deed was ’t wiegjē wegtrekken. In een wip stond het in de werkplaats. Ik stookte daar de kachel flink op, en toen hebben we er een ledikant neergezet, zodat we tenminste in een droog bed konden slapen. De volgende dag was alles wat ik niet zo gauw had kunnen krijgen in de

kamer door en door nat. Ja, dat was een lelijke schadepost, die we niet zo gauw te boven waren. En zo kwam het, dat Jaap de eerste nacht van z'n leven in de werkplaats sliep. Daarom is hij nu zeker zo dol op de schoenmakerij!"

Allen lachen. Jaap dol op de schoenmakerij! Hij kan het juist niet uitstaan, hij is op de ambachtsschool geweest en is nu electricien.

„Misschien heb ik die eerste nacht al wel 't land gekregen aan die leerlucht," meent Jaap.

„En bij Leo's geboorte, vader, gebeurde er toen weer wat?"

„Toen Leo geboren werd was het midden in de zomer en zo verschrikkelijk warm, dat ik dadelijk met hem ging zwemmen."

„O, dat weet ik nog best, ik sprong direct van de hoogste," beweert Leo.

Ruth geeft Leo een por in z'n buik. „Niet waar, ik ben heus geen klein kind meer, je maakt mij niet alles wijs. Je bent niet eens in de zomer geboren. Ik denk dat vader en moeder helemaal niet blij met jou waren, ze hadden natuurlijk liever een meisje gehad!"

„Moet je niet geloven, meisjes zijn echte draken," vindt Leo.

„Niet waar, hè moeder? U wou natuurlijk juist graag een meisje hebben."

„Ja, hoor, vader en ik hebben heel erg naar een dochttertje verlangd, maar toen Leo er was, waren we zo dankbaar en gelukkig dat we helemaal vergeten waren dat we eerst op een meisje hoopten."

„Moeder, zag u dadelijk dat ik . . . dat ik . . ."

Vader legt z'n hand op Leo's knie. „Je bedoelt of we dadelijk zagen dat je blind was?"

Leo knikt.

„Niet dadelijk. Na enige dagen hebben we dat ontdekt.”
Even is het heel stil in de kamer. Je hoort niets dan het razen van de storm.

„En was u toen niet meer blij met me, moeder?”

„Maar jongen, wat een vraag! Vader en ik hadden natuurlijk groot verdriet om jou, we hadden het zo heel graag anders voor je gewild, maar als het mogelijk is, hielden we toen *nog* meer van je dan eerst.”

Moeder strijkt even langs haar vochtige ogen. Leo merkt dat niet, z'n grote grijze ogen, waarin geen leven is, staren strak voor zich uit. Hij heeft een verdrietige trek om de mond.

En dan zegt vader: „Moeder en ik hebben er eerst wel moeite mee gehad, Leo, om het goed te vinden dat God zo'n moeilijke taak op jouw schouders had gelegd.”

Luisterend heft Leo het hoofd op. „Hoe bedoelt u dat, vader?”

„Ik denk dat zo,” zegt vader, „de Here heeft gezegd, deze jongen moet sterk en flink genoeg zijn om, hoewel hij een groot verdriet te dragen krijgt, toch een blij en nuttig mens te worden. Hij schonk je allerlei gaven, waarmee je dit doel kunt bereiken. Misschien is het wel zo, dat jij, juist door je blindheid, anderen tot zegen kunt zijn.”

Leo zucht. 't Is ook zo moeilijk wat vader daar allemaal zegt.

„Moeder en ik,” gaat vader verder, „moeder en ik hebben tegen elkaar gezegd, dat we van het begin af aan ons best moesten doen om je *niet* te verwennen, om je *niet* bij alles te helpen, en je zó flink en zelfstandig te maken. En we hebben veel voor je gebeden, Leo, héél veel.”

Leo drukt eens even vaders hand, en met z'n andere hand tast hij naar moeders wang.

„Jullie zijn mirakel best,” zegt hij na een ogenblik en dan moeten ze opeens allemaal lachen.

„En nu van mij, vader, wat gebeurde er toen ik geboren werd?” vraagt Ruth, in de hoop dat vader nog meer vertellen zal.

Over haar hoofd heen, kijkt vader moeder even aan, die bijna onmerkbaar knikt. Leo zit opeens heel stil, een trek van spanning op zijn gezicht en Jaap kijkt van vader naar moeder en dan naar Ruth.

Ruth geeft vader een ongeduldige duw tegen z'n knie: „Hè, toe, vertel u nou!”

„Ja,” zegt vader, „ja, met jou, dat was een wonderlijk geval.” Hij strijkt met zijn hand eens even langs zijn kin, slaat dan zijn arm om Ruth heen, en gaat verder.

„Jij, Ruth, jij bent niet *altijd* bij ons geweest.”

„Niet altijd?” Verbaasd slaat Ruth haar donkere ogen naar vader op.

„Nee, niet altijd. Je hoorde straks, dat moeder zo graag een dochttertje wilde hebben, hè? Nou, nadat Leo bij ons gekomen was, hebben we nog dikwijls aan de Heer om een meisje gevraagd. Maar ons gebed werd niet verhoord. Leo werd twee jaar, drie jaar, vier jaar, we kregen geen meisje. Ten slotte zeiden moeder en ik: „Laten we maar gelukkig zijn met onze beide jongens, zo is het toch ook goed. Nou, toen, in die tijd, was er oorlog. Een boze vijand kwam zo maar ons land binnen en deed allerlei lelijke dingen. Een heleboel mannen en vrouwen en kinderen werden weggevoerd naar een vreemd land, en de meeste zijn nooit teruggekomen. Nu kun je zeker wel begrijpen, dat er mensen waren die dachten: „O, als mijn kindje maar veilig is, laat

mijn kindje niet in handen komen van de boze vijand. En dan brachten ze het bij andere mensen, in de hoop dat het daar veiliger zou zijn.

Op een morgen, toen ik de kippen ging voeren — we hadden in Utrecht ook al kippen — zag ik vlak naast het hok een pakje liggen. Ik liep er nieuwsgierig heen. Wat was dat voor een pak, wat zou daar in zitten? Toen ik er dichtbij kwam, hoorde ik een klaaglijk geluid, en toen ik er vlak bij was, zag ik dat het een kindje was, helemaal in een dekentje gerold. Ik pakte het gauw op en holde er mee naar binnen.

„Moeder,” riep ik, „moeder, kom eens gauw kijken wat ik nu toch heb gevonden!” Moeder kwam direct aanhollen en Jaap en Leo ook.

„Ja,” zegt moeder, „ja, en je duwde mij opeens dat levende pakje in de armen, en jij draafde de trap op om de wieg van de zolder te halen.”

En Jaap zegt: „U was al net zo, moeder. U zei, hou even vast, jongen, en toen kreeg ik dat schreeuwende geval in m'n armen en u ging ook naar de zolder om luiers en zo.”

„Jij was ook al geen haar beter,” zegt Leo, „jij zei tegen mij: „Pak aan, Leo”. Je zette me op een stoel en gaf me dat ding in de armen. Ik wist niet eens wat het was, jij liep de kamer uit, waarvoor weet ik niet meer, maar ik weet nog best, dat ik doodsbenauwd was, en toch durfde ik dat schreeuwende ding niet los te laten.”

„Moeder,” vertelt vader verder, „heeft je kleertjes van Leo aangetrokken en een schone luier om gedaan, en toen zei moeder: „Dit kindje is zeker van die arme mensen die door de vijand meegenomen worden, en nu hebben ze het ons gegeven om er voor te zorgen. Nu hebben we *toch* een meisje

van de Heer gekregen!" Moeder drukte je stevig aan haar hart en gaf je een kus op je voorhoofd en *toen was je van ons.*" Ruth zit doodstil. Haar donkere ogen dwalen van vader naar moeder en van moeder naar vader.

„Bent u. . . . bent u. . . . dan niet mijn echte vader en moeder?"

„Nee, Ruth, je *echte* vader en moeder zijn we niet, maar wij blijven voor jou *toch* vader en moeder, is het niet?"

Ruth legt een koude hand op vaders knie. „Maar wie, wie zijn dan mijn vader en moeder?"

„We weten het niet, kindje. Na de bevrijding hebben we alles in 't werk gesteld om daar achter te komen, maar het is ons niet gelukt. Het is dus wel zeker dat je ouders gestorven zijn."

„Zouden ze niet veel van mij hebben gehouden, dat zij mij zo maar weggaven?"

„Dat mag je nooit denken, Ruth," zegt moeder. „Ze hielden natuurlijk heel erg veel van jou, zoveel zelfs, dat ze je liever aan een ander gaven, dan je bij zich te houden als dat gevaarlijk voor je was."

„O."

„Ga eens mee, dan zal ik je wat laten zien."

Moeder staat op en neemt Ruth mee naar het kabinet. Moeder ontsluit een lade, en haalt daaruit een mooi lichtblauw dekentje en kinderkleertjes te voorschijn. „Kijk," zegt ze, „kijk, dit had je aan, zie je wel hoe keurig alles geborduurd is. Dat is zeker met grote liefde gedaan, en wat een fijn dekentje, hè!"

Ruth knikt. Ze voelt eens aan de kleertjes. Een poosje kijkt ze er naar, in gedachten verdiept. Opeens drukt ze haar hoofd tegen moeder aan. „Ik vind. . . . het. . . . toch. . . . naar!"

snikt ze.

Moeder neemt haar op schoot en gaat met haar zitten, alsof ze nog een klein kindje is.

„Je was ongeveer anderhalf jaar, toen je bij ons kwam, en wij

zijn zo ontzettend blij met je geweest, Ruth, vader en ik en de jongens ook.”

Nog even blijft het stil. Dan slaat Ruth haar beide armen om moeders hals en zegt: „Ja, en ik ben ook verschrikkelijk blij dat u mijn moeder bent geworden.”

„Kom ik er niet bij te pas?” vraagt vader met een knipoogje. Dan springt Ruth bij vader op de knie. „U bent ook lief,” zegt ze.

Vader geeft zijn meisje een kus en Jaap en Leo lachen blij.

„Kom, moeder, schenk ons nu eens een kopje koffie in, en dan is het hoog tijd voor Ruth om te gaan slapen,” meent vader. Met z'n allen drinken ze gezellig een kopje koffie en dan bedelt Ruth om nog eventjes op te mogen blijven. „Morgen gaat Leo alweer weg, 't is zo gauw om,” zegt ze.

„Ik ga zo met je mee naar boven,” zegt Leo, „ik wil nog even zien of ik alles ingepakt heb, en dan ga ik ook naar bed.”

„Ha, fijn, kom je nog even praten als ik er in lig?”

„Vast,” belooft Leo.

„Wat raar toch,” denkt Ruth. „Leo praat altijd over *zien*, net of hij een gewone jongen is,” maar ze zegt niets.

Even later is het tweetal boven. Beneden kun je ze horen praten.

„Zou ze het zich erg aantrekken?” vraagt Jaap aan vader en moeder. „Waarom hebt u het haar verteld?”

„Het zal wel meevallen, jongen. Ze begrijpt en voelt heel goed hoeveel wij van haar houden. We vonden het beter het Ruth te vertellen. Er is hier, op het dorp, een familie Last komen wonen, die we in Utrecht hebben gekend. Je kunt nooit weten of er nu niet over gebabbeld zal worden en wij

zouden niet graag willen dat zij het van iemand anders hoorde.”

Boven zit Leo nog even op de rand van Ruth's bed.

„Zeg, Ruth!”

„Ja.”

„Je moet maar denken, alles is nu nog precies eender als eerst, er is niets veranderd, hoor!”

Even is Ruth stil, dan zegt ze: „Ja, dat is eigenlijk zo, ik ben toch blij dat je mijn broer bent.”

„Ik ook.”

„Vind je 't naar, dat je morgen weer naar de blindenschool gaat?” vraagt Ruth.

„O, nee, ik ben daar graag. Ik vind het natuurlijk wel jammer dat ik bij jullie weg moet, maar zie je, Ruth, *daar* ben ik een gewone jongen. Daar kan ik, net als de anderen, met alles meedoen. Hier doen de jongens altijd of ik een klein kind ben of een halfje waar je medelijden mee moet hebben, en dat kan ik niet uitstaan.”

„Nou, maar dat is onzin, hoor, jij bent de knapste van alle jongens op 't dorp. Zeg zelf, is er één die zo mooi orgel kan spelen als jij? En wie had het mooiste rapport, o zo.”

Leo lacht. Ruth is vreselijk trots op hem, die malle meid, maar 't is toch fijn!

„Weet je,” gaat hij voort, „weet je wat ik wel erg graag zou willen?”

„Nou, wat dan?”

„Je mag het niet tegen vader en moeder zeggen, hoor! Ik wou dat ik nog eens thuis jarig mocht zijn. Flauw, hè?”

„Niks flauw, dat begrijp ik best,” zegt Ruth met overtuiging.

„Ja, en nu moet je weten dat ik gehoopt had dat het dit jaar

zou gebeuren. Ik ben op Zondag jarig. Maar nu ik een extra keer thuis ben geweest om die verbouwing van de school, nu gaat het natuurlijk niet. 't Is zo'n eind, de reis kost ruim tien gulden. Kon ik maar alleen reizen, dat scheelde veel."

„Je hebt een geleide-kaart, dus dan hoeft er toch maar één te betalen."

„Weet ik wel, maar ik moet terug ook. Ik geloof, dat ik best alleen zou durven reizen."

„Hè, Leo, zou het niet kunnen dat je thuis kwam?"

„Ik vertrouw dat je er niet over praat, hoor Ruth. Vader zegt wel dat hij mij niet verwent, maar hij doet het toch wel een beetje. En *dit* is te duur, Ruth, ik weet het *zeker*."

„Jammer," vindt Ruth.

„Ga nu maar gauw slapen en denk er niet meer aan. 't Is op school ook echt fijn, hoor. Nacht Ruth."

„Nacht Leo."

Even later is Ruth in diepe rust, maar op het kamertje, naast haar, ligt Leo nog lang wakker. Hij heeft zoveel te denken vanavond.

II. HOE MOET JE GELD VERDIENEN?

Floep!
Ruth van Laar springt midden in een grote plas, zodat het water naar alle kanten opspat. Ze schatert van plezier om de boze gezichten van de voorbijgangers, die met een grote boog om de plas heen lopen.

Plits, plats. Ze kan niet laten nog een paar keer in het water rond te springen. 't Kan voor haar geen kwaad. Ze heeft een paar fijne, hoge waterlaarzen van vader gekregen, daar komt geen druppel door. Plits, plats, lekker gaat dat. Nog een keer er door, nog een keer!

„En nou is 't uit, lelijke smeerpoes!”

Jans, de werkster van dokter Versteeg, vliegt het huis uit en Ruth met een bezem achterna.

Ruth, gierend van de pret, rent de straat in.

„Je kunt me toch niet krijgen,” roept ze en staat even, uitdagend,

stil, klaar om meteen verder te hollen.

„Wacht maar, ik krijg je wel! Ik zeg het tegen de dokter,” dreigt Jans, „hij zal je tegen de pokken inenten!”

„Dat heeft hij allang gedaan, ik ben niet bang voor de dokter,” roept Ruth.

„Zo, ben je niet bang voor mij! Waarom is die goeie Jans zo boos, wat heb je uitgevoerd?”

Ruth krijgt een schok van schrik. Daar staat dokter Versteeg achter haar en houdt haar stevig bij de arm vast.

„Ik deed heus niks, dokter, niet iets *ergs* tenminste.”

„Dat zal wel niet. Als Jans met die pokken-inenting dreigt, is 't anders menens. Vertel eens op, wat was er aan de hand?”

„Ik heb alleen maar in die grote plas, voor uw huis, gedanst,” bekent Ruth.

„Zo, alleen maar in die modderplas gedanst, en toen mijn keurige, schone stoep, die Jans pas geschrobd had, weer vuil gemaakt, hè deugniet. Kom mee, je maakt die stoep zelf weer schoon.”

Dokter Versteeg trekt de lachende, spartelende Ruth mee.

„Jans, geef eens hier je dweil,” roept de dokter.

Nu is het Jans haar beurt om te lachen.

„Asteblijf, dokter, net goed, laat ze 't zelf maar opknappen.”

„Pak aan,” zegt dokter Versteeg en duwt Ruth de natte dweil in de handen. „Geef jij nu eens aanwijzingen, Jans, wat moet ze schoonmaken?”

„Me hele stoep, dokter.”

„Waar is die dan vuil, Jans?”

„Vuil, vuil,” moppert Jans. „Als ik 'm pas geschrobd heb is ie toch zeker niet vuil! Maar die kwaaië meid heeft er dat modderwater op gespat.”

De dokter lacht. „Ik zie niets van dat modderwater, hoor, jij wel?”

„Nee, dat nou wel niet, maar”

Ruth schatert. Ze springt, zwaaiend met haar dweil, rond en zingt:

„Jans, Jans, je bent een gans.
Je stoep is schoon, je bent een boon!”

Maar ja, wat doe je er aan als zo'n akelige dweil uit je handen schiet en dan precies in de beruchte plas terecht komt, zodat de druppels de dokter om de oren vliegen.

„Nou, dokter, nou ziet u zelf eens, wat een brutale meid dat is.”

De dokter veegt met z'n zakdoek langs z'n gezicht en kijkt kwaad naar Ruth, die nu toch wel een beetje bedremmeld staat te kijken.

„Ik heb het *gezien* en *gevoeld*, Jans,” zegt dokter Versteeg met een zware stem. „Jij, meisje,” en z'n vinger wijst dreigend naar Ruth, „jij komt, voor je straf, vanmiddag een uurtje bij Thea spelen, begrepen?”

„O, dokter! Is Thea weer beter, wat fijn, hoe laat mag ik komen?”

„Om halfvier, geen minuut eerder en geen minuut later, denk er om.”

„Vast,” belooft Ruth. „Dag dokter, dag boze Jans, ben je vanmiddag weer goed op me? Dag!”

Met grote sprongen holt Ruth weg.

„Je kunt op die rakker niet boos worden,” zegt de dokter.

„Zo is 't net,” beaamt Jans.

„Fijn, vanmiddag naar Thea,” denkt Ruth. Ze verlangt zo naar Thea. 't Is helemaal niet leuk als je vriendinnetje ziek is. Thea is al bijna veertien dagen thuis. Ze heeft mazelen gehad. Meer dan de helft van de kinderen uit hun klas is ziek geweest. Ruth niet, zij heeft vroeger al mazelen gehad.

Precies om halfvier 's middags staat Ruth bij dokter Versteeg op de stoep. Mevrouw doet open.

„Zo, Ruth, kom binnen, kind. Thea zit op haar eigen kamer-tje, je vindt het wel, hè?”

„O best, mevrouw. Ik vind het toch zó fijn dat ze weer beter is. Komt ze gauw op school?”

„Maandag, als alles goed gaat. Je had het zeker wel eenzaam.”

„Nou, net zo akelig alleen in je bank.”

Al pratend wipt Ruth de trap op.

„Hallo, Thea!”

„Hallo, Ruth!”

„Wat is 't hier gezellig, zeg. 't Is buiten griezelig koud.” Ruth trekt een stoeltje aan de andere kant van het kachel-tje, en dan zitten ze knus, als twee ouwe wijfjes, bij elkaar.

„Hè, vertel eens gauw wat van school.”

„Niks te vertellen. 't Is er alleen maar vervelend nu er zo veel kinderen thuis zijn.”

„Wie zijn er thuis?”

„Laat eens kijken, Jo en Jet en Greet en Mien en Klaas en Hein en Peter en Ada en . . .”

„Je kunt geloof ik beter opnoemen wie er wel zijn.”

„Weet je wat wel fijn is? Mijnheer Verdoes heeft al een paar keer een prachtig verhaal verteld. We kunnen nu toch weinig opschieten. We moesten er een opstel over maken. Makkelijk

genoeg. 't Was zo spannend dat je er geen snippertje van vergat. Ik heb er wel vier bladzijden over volgepend."

„Wat had je voor cijfer?"

„Acht voor 't opstel en zes voor taal."

„Suffie! Lees dan ook je opstel over voor je 't inlevert. Jij maakt altijd een hoop taalfouten als je zo als een razende zit te pennen. Waarom doe je dat niet?"

„Vergeten, juffrouw precies!"

„Is Leo alweer weg?"

„Ja, Maandag heeft moeder hem weggebracht. Ik vind het echt saai thuis."

„Zeg, Thea."

„Ja wat?"

„Weet je een manier om geld te verdienen?"

„Geld te verdienen?" Thea's mond staat open van verbazing.

„Wat moet jij met geld?"

„Dat heb ik nodig, heus, ik heb 't erg nodig."

„Waarvóór dan?"

„Voor Leo. Hij wil zo graag met zijn verjaardag thuiskomen. Vader en moeder weten het niet, dat wil Leo niet hebben. Ik mag er niet over praten, want 't is veel te duur, begrijp je."

„Wat kost het dan?"

„Tien gulden! Denk je dat ik die zou kunnen verdienen?"

„Ik weet het niet. Ik denk het eigenlijk niet, 't is zoveel."

„Jammer, ik wou het zo graag."

„In die leuke ouwe kinderboeken van moeder heb ik wel eens gelezen van kinderen die bij het station gaan staan om pakjes te dragen. Zou dat niet kunnen?"

„Er is hier niet eens een station," zegt Ruth.

„Nou ja, maar je kunt het toch bij de autobus proberen!"

„Ik vind het wel een beetje raar, jij niet?”

„Raar, waarom raar? Verbeeld je dat er eens een deftige baron uit de bus stapte met een groot pak onder zijn arm. En dan jij er op af: „Mijnheer, mag ik dat pak voor u thuis brengen?” Nou, die baron blij, want 't was een heel *ouwe* heer natuurlijk, en die laat jou zijn pak dragen. O zeg, je krijgt er vast een gulden voor!”

„Een gulden? Nee, dat is te veel, laten we zeggen twee kwartjes. En als ik dat elke dag doe, heb ik zo tien gulden bij elkaar.”

„Ja, zeg, en als ik weer buiten mag, doe ik ook mee en dan verdienen we samen!”

„Leuk,” zegt Ruth en lacht vergenoegd. „Maar aan niemand vertellen, hoor! Ik ga dadelijk naar de bus, hoe laat komt er een aan?”

„Om tien over halfvijf. Ga je 't echt proberen?”

„Vast.”

„O, enig. Verbeeld je dat we zoveel verdienen dat we ook nog een cadeautje voor Leo kunnen kopen!”

„Stil, zeg, daar komt je moeder aan, niet verklappen, hoor!”

„Kom je morgen vertellen wat je gekregen hebt?” fluistert Thea nog gauw.

„Ziezo, nu kom ik gezellig een poosje bij jullie zitten. Ik heb de thee maar meegebracht,” zegt mevrouw Versteeg, als ze binnenkomt. „Alle schoolgeheimen zijn zeker al behandeld?”

„Ha, moes, wat fijn! Op mijn kamertje thee!”

„Ja, juffertje, dat is alleen maar voor vandaag, hoor. Morgen kom je weer beneden, dan hoeft het kachelkje hier niet meer te branden, dan ben je weer beter verklaard!”

Gezellig drinken ze met hun drietjes thee en dan leest

mevrouw een aardig verhaal voor, dat ze in een tijdschrift gevonden had. De meisjes genieten van dat genoeglijke uurtje.

Ruth houdt intussen de klok in het oog. Ze moet maken dat ze op tijd wekomt. Precies om halfvijf neemt ze afscheid met de vaste belofte de volgende middag terug te komen en dan holt ze naar de bushalte. 't Is toch wel griezelig wat ze nu gaat doen. Zou ze heus iemand aan durven spreken? Daarnet, op Thea's kamertje, leek het heel gewoon, maar hier, bij de halte, waar al een heleboel mensen staan te wachten, vindt ze het lang zo aardig niet meer. Er komt natuurlijk niemand met een groot pak uit de bus, dat zul je zien. Kwam dat ding nou maar, hij is vast over tijd. Hoe lang loopt ze al heen en weer? Zeker wel een kwartier. O, daar heb je 'm!

De bus stopt vlak voor Ruth, de deur gaat open en daar komen de reizigers. Eerst een jongen, die een autoband naar buiten rolt en er meteen mee weghoepelt. Die mijnheer, nee die heeft alleen een actetas, die kan hij zelf wel dragen. Die mevrouw met dat koffertje, zou ze die. . . . O, bah nee, die kijkt zo kwaad, dat durft ze niet. De twee meisjes die volgen dragen helemaal niets. Maar dan. . . . Kijk, daar stapt de ouwe juffrouw Koster uit, met een pak onder de arm.

Ruth wacht even tot juffrouw Koster een paar stappen is doorgelopen, dan gaat ze haar achterna en zegt:

„Zal ik dat zware pak even voor u thuisbrengen, juffrouw?”
Juffrouw Koster staat stil en kijkt Ruth verwonderd aan.

„Zou je dat willen doen, kind, nou, erg graag, hoor, een oud mens als ik kan niet te best meer dragen, maar als je heel alleen bent, dan *moet* je wel, waar of niet?”

Blij neemt Ruth het tamelijk zware pak over en babbelend

met juffrouw Koster gaan ze samen op weg. Het is maar een klein eindje naar het huis van het oudje, al lopen ze nog zo langzaam, na vijf minuten hebben ze het huis bereikt.

Triomphantelijk zet Ruth het zware pak in het gangetje.

„Als 't u blijft, juffrouw,” zegt Ruth.

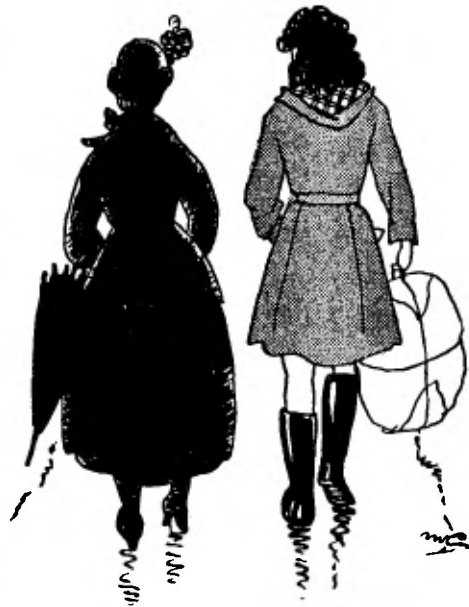
„Dank je wel, beste meid. Je hebt het ouwe mens goed geholpen, dank je wel.”

Even kijkt Ruth verbaasd naar juffrouw Koster. Zou ze haar niets geven?

„Wou je nog wat, kind? O, ik begrijp het al, je wacht zeker op een snoepje. Dat heb je verdiend! Wat spijt me dat nou, ik ben een dag of wat van huis geweest en nu is er niets in 't trommeltje. Kom gerust een ander keertje terug, hoor!”

„O, 't hindert niet,” stamelt Ruth en dan holt ze, zonder groeten, weg, hoofdschuddend nagekeken door juffrouw Koster.

„Wat nu,” denkt Ruth teleurgesteld. Het duurt nu nog een uur voordat er weer een bus komt, daar kan ze toch niet op blijven wachten. Nee, met pakjes dragen kan ze nooit tien gulden verdienen, dat snapt ze nu wel. Maar waarmee dan? Hoe dichter ze bij huis komt hoe langzamer ze gaat lopen. Ze moet wat bedenken, 't moet! Maar ze bedenkt niets en ten-

slotte gaat ze naar binnen. Ze zou er zo graag met moeder over praten en dat mag nu juist niet.

Jaap is nog niet thuis, vader zit in zijn werkplaats en moeder helpt in de winkel. Verveeld gaat Ruth bij de tafel zitten.

Opeens ziet ze de krant liggen. Wacht, die zal ze eens lezen. Mensen die werk zoeken lezen altijd de advertenties, weet Ruth. Waar zou dat nou staan? Even kijken. Neen, 't is allemaal „Te koop” en zoiets. Wacht, hier. „Gevraagd een net meisje voor de morgenuren”, neen, dat kan niet, dan is ze op school. Gevraagd een boerenknecht. Gevraagd een winkelbediende, neen, dat kan allemaal niet. Maar wat is dat? Gevraagd een flinke jongen of meisje om ons blad in de kom van het dorp rond te brengen. Aanmelden 's middags na vier uur aan het bureau van dit blad. *Dat* is iets, *dat* gaat ze proberen! Hoe laat is 't nu? Over vijven, neen, nu kan het niet meer, maar morgen, direct na schooltijd, gaat ze naar de krant! Hoera, nu zal ze gauw gaan verdienen. Ruth wordt er blij van, ze zit te popelen om er iets van aan moeder te vertellen, maar ze *zal* haar mond houden. Natuurlijk, ze is warempel geen klein kind. Verbeeld je eens dat ze over een paar weken tien gulden op tafel kon leggen.

Zingend begint Ruth de tafel te dekken, en als moeder beneden komt, is het brood al gesneden en de koffie gezet.

„Fijn, kind,” zegt moeder. „Je bent mijn handige dochter, hoor!”

Als ze gegeten hebben en vader na het lezen de bijbel heeft weggelegd, gaat Ruth samen met moeder afwassen. Ze babbelt honderd uit. Maar o, wat is het moeilijk je niet te verspreken.

„En Ruth, waar heb jij gezeten vanmiddag?” vraagt vader later op de avond.

Ruth krijgt een kleur van schrik. Zou vader er iets van gemerkt hebben?

„Ik ben bij Thea geweest, ze is weer bijna beter.”

„Mooi zo. Ik wil wel graag dat je morgen direct na schooltijd thuis komt. Je moet dan verschillende paren schoenen wegbrengen.”

„Hè nee, vader. Ik heb beloofd morgen weer bij Thea te komen.”

„Best mogelijk, maar *dit* gaat voor, kind. Dan zeg je maar even, als je er langs komt, dat je boodschappen moet doen.”

„Kan Jaap het niet doen? Ik kan morgen niet, heus niet.”

„Geen malligheid, Ruth. Als Jaap thuiskomt, is het veel te laat. Jij knapt dat werkje vlug eventjes op.”

„Ja, vader.”

Wanhopig zit Ruth te denken hoe ze nu weer uit deze moeilijkheid komen moet. Om vier uur moet ze bij die krantenmijnheer komen, om vier uur moet ze thuis zijn, om vier uur moet ze naar Thea. Hoe kan dat nou allemaal?

Even later komt Jaap binnen.

„Ruthje, zou jij morgen wat voor me willen doen?”

„Wat dan?”

„Wil jij morgenmiddag om vier uur even bij mijnheer Jansen gaan zeggen, dat ik niet op de Engelse les kan komen, ik moet morgen overwerken.”

„Nee, dat *doe* ik niet,” zegt Ruth wanhopig. „Jullie denken zeker dat ik om vier uur vier dingen tegelijk kan doen.”

„Vier dingen? Wat moet je dan nog meer?”

„Schoenen wegbrengen.”

„O, verschrikkelijk,” plaagt Jaap. „Ja, ik moet zeggen dat het wel erg is. Schoenen wegbrengen en als je door de dorpsstraat loopt, even bij mijnheer Jansen aanbellen. Nee, dat kan onmogelijk.”

Ruth zwijgt. Ze kan wel huilen, maar ze houdt zich groot. En stilletjes neemt ze zich voor, morgenmiddag de schoenen en de boodschap doodgewoon te vergeten. Leo gaat voor alles!

De volgende middag na schooltijd stapt Ruth regelrecht naar het kantoor van de krant. 't Is nog geen vier uur, dus moet ze een beetje treuzelen. Ze slentert langs de winkels, kijkt hier eens, kijkt daar eens, maar haar aandacht is er niet bij.

Al dichter nadert ze het kantoor waar ze zijn moet. Hoor, daar slaat een klok, nu kan ze gerust gaan.

Met bonzend hart staat ze even later voor de deur, die zo stijf dicht is, of er nooit iemand door moet. Wat nu? Zou je moeten bellen? Boeh! griezelig, maar het *moet*, 't is voor Leo, spreekt ze zichzelf moed in.

Vastbesloten drukt ze op het belletje. Even nog, dan gaat de deur open.

„Hé, Ruth, ben jij daar? Kom binnen.”

Ja, dat is waar ook, Marie Groten werkt bij de krant, dat wist ze best. Als die het nou maar niet thuis vertelt.

„Wat wou je, Ruth?”

„Ik wou mijnheer even spreken!”

„Zo, dat is gewichtig! Kun je het mij niet vertellen?”

Ruth schudt haar hoofd.

„Niet? Nou, dan zal ik mijnheer roepen, hoor.”

Lachend stapt het meisje weg en even later komt een oude heer bij haar.

„Wel, kind, wou je mij spreken?”

„Ja,” knikt Ruth.

En dan achter elkaar komt het er uit: „’t Is voor die advertentie. Ik dacht. . . . ik wou. . . . mag ik die kranten rondbrengen?”

„Maar beste meid, daar ben jij toch nog veel te jong voor.”

„Nee, mijnheer, heus niet. Ik kan het best. Mag ik het als ’t u blijft doen?”

„Waarom wil je dat zo graag?”

„Om geld te verdienen.”

„En waar heeft zo’n klein meisje geld voor nodig?”

„Voor mijn broer, mijnheer. Hij is op de blindenschool. Hij wil zo graag met zijn verjaardag thuiskomen, maar dat is te duur, en nou wil ik tien gulden verdienen, maar vader en moeder mogen het niet weten.”

„Je bent een best zusje, hoor! Flink van je om zo voor je broer op te komen. Maar kindje, dit moet je uit je hoofd zetten. Je bent nog veel te jong om te werken. Dat mag niet eens van de politie, weet je dat wel?”

„Van de politie?” Verschrikt kijkt Ruth op. „Kom je in de gevangenis, als je het *toch* doet?”

„Vast.”

„O!” Zenuwachtig plukt Ruth aan haar mantel.

„Dus, dus. . . . dan kan het niet?”

„Nee, dit kan niet. Praat er maar eens over met vader en moeder, misschien weten zij er iets op. Dag kind.”

Aarzelend legt Ruth haar pootje in de toegestoken hand.

„Dag mijnheer.”

En nu staat ze weer op straat. Intussen is het kwart over vier geworden. Wat nu? Eerst naar huis of nog even naar Thea? Vijf minuutjes naar Thea, dan kan ze nog voor halfvijf thuis zijn, en dan is er nog best tijd voor de schoenen.

Op een holletje gaat Ruth de dorpsstraat door. Thea staat voor het raam naar haar uit te kijken. Als Ruth de stoep opstapt, vliegt de deur al open. „En hoe is het gegaan? Heb je wat verdiend?”

„Neen.”

„Hè, hoe komt dat?”

Ruth vertelt van het pak dat ze voor juffrouw Koster heeft gedragen en hoe die haar een koekje voor de moeite had willen geven, een *koekje*, dat ze niet eens *had*.

Thea rolt van het lachen op de bank in de gang neer.

„O, Ruth, domkop, hoe kun je nu denken dat die ouwe juffrouw Koster je wat geven zal! Ze dacht natuurlijk dat je het uit vriendelijkheid deed.”

„Ja, dat is nou juist zo akelig, ze denkt dat het *vriendelijkheid* was en het was *hebberigheid*. Toe, Thea, lach niet zo onwijs. Ik moet je nog meer vertellen.”

Als Ruth het verhaal van de advertentie en van haar bezoek bij de krant heeft gedaan, lacht Thea niet meer. Ze bewondert de durf van haar vriendinnetje en heeft nu echt medelijden met haar.

„Wat doen we nu, Ruth?”

„Ik weet het niet.”

Moedeloos haalt Ruth haar schouders op.

„Ga mee. Laten we er met *mijn* moeder over praten, die weet misschien wat.”

Op dat ogenblik komt dokter Versteeg juist binnen.

„Wat hebben jullie voor een conferentie in de gang? Het lijkt mij veel plezieriger in de warme kamer. Vooruit, gauw naar binnen.”

Thea hangt meteen aan vaders arm.

„Paps, luistert u eens even, we hebben raad nodig.”

„Ai, dat klinkt gewichtig.”

„Dat is het ook, heus. U mag er *niet* om lachen.”

Met hun drieën komen ze de huiskamer binnen, waar mevrouw Versteeg gezellig met haar stopmandje bij de haard zit.

„Moeder, hier kom ik met twee meisjes die raad nodig hebben. Zullen we samen proberen haar te helpen?”

„Dat lijkt mij het beste. Komen jullie maar gauw in mijn hoekje en vertel ons dan wat er voor moeilijkheden zijn.”

Als ze met hun vieren om de haard zitten, vertelt Thea de hele geschiedenis. Ruth kijkt af en toe een beetje schuw naar dokter Versteeg. Zou hij het erg gek vinden?

De dokter strijkt telkens met zijn hand langs z'n kin en verbeeldt Ruth het zich, of ziet ze spotlichtjes in zijn ogen? Ruth krijgt langzamerhand een hoge kleur. Ze durft gewoon niet meer op te kijken.

Thea eindigt haar verhaal met de verzuchting: „En hoe kunnen we nu tien gulden verdienen zonder dat je in de gevangenis komt?”

„Ja,” zegt dokter Versteeg, en strijkt eens even met zijn hand

door zijn haar, „ja, dat is een vraag die ik maar niet zo één, twee, drie kan beantwoorden. Hoe kan een meisje, dat nog op de lagere school gaat, tien gulden verdienen?”

„Twee meisjes, vader, twee, want ik doe natuurlijk ook mee.”

„Goed, twee dan, maar daar wordt het heus niet gemakkelijker van. Wat denkt moeder er van?”

„Ik geloof dat ik iets weet,” zegt mevrouw Versteeg en kijkt lachend naar Ruth.

„O, mam, heus? Zeg het gauw!”

Ruth zegt niets, maar ze kijkt mevrouw zo hoopvol aan, dat die haar eens vriendelijk toeknikt.

„Luister maar. Het is nu October, dus 't begin van een nieuw kwartaal. In vaders studeerkamer liggen een heleboel rekeningen klaar. Die sturen we gewoonlijk over de post. Als jullie die nu rondbrengt, hoeven we er geen postzegels op te plakken en verdienen jullie het geld dat we daar anders toch voor moeten uitgeven. Dat zal zo ongeveer vijf gulden zijn, denk ik. Verder doen jullie alle boodschappen voor mij en daar krijgen jullie dan elk een kwartje in de week voor, daarmee verdien je dan de andere vijf gulden. Hoe denken jullie daarover?”

Thea vliegt met zo'n vaart haar moeder om de hals, dat het stopmandje op de grond valt en alle kluwentjes, klosjes en kaartjes overal verspreid liggen.

„Toe, wildzang, een beetje kalmer kan het ook wel!”

„En Ruth, wat zeg jij van dit plan?”

„Fijn!” zegt Ruth. Ze geeft mevrouw Versteeg een hand.

„Dank u wel, mevrouw.” En dan laat Ruth zich op haar knieën vallen en raapt vlug alles op.

„Zo, dat is dus afgesproken,” zegt dokter Versteeg.

„Wanneer moet ik beginnen, dokter?”

„Morgenmiddag. Thea mag dan nog niet mee. Zij mag morgen een poosje met moeder wandelen en dan kan ze overmorgen helpen.”

„O, maar nu moet ik als een haas weg, ik moet nog boodschappen doen voor vader. Dag mevrouw, dag dokter,” en weg is Ruth.

Bijna vijf uur. Vader zal wel boos zijn, denkt Ruth. Als ze nu maar niet zo ver moet met die schoenen, of misschien heeft vader ze al weggebracht.

Kalm, of er niets gebeurd is, stapt Ruth naar binnen.

„Dag moeder.”

„Dag Ruth. Waar kom jij zo laat vandaan? Je wist toch dat je er nog voor vader op uit moet.”

„O!” Ruth slaat met haar hand op de mond en doet of ze erg schrikt, maar meteen krijgt ze een hoge kleur.

Moeder kijkt haar heel ernstig aan.

„Foei, Ruth, dus nog jokken ook.”

Ruth slaat haar ogen neer. „Waar zijn de schoenen, moeder?” vraagt ze zacht.

„Ga maar naar de werkplaats.”

Even blijft Ruth nog staan, maar als moeder net doet of Ruth al niet meer in de kamer is, gaat ze schoorvoetend weg. Met kloppend hart komt ze de werkplaats binnen. Vader kijkt dadelijk op.

„School moeten blijven?”

„Nee, vader.”

„Toch naar Thea gegaan?”

„Ja, vader.”

„Daar staan zes paar schoenen, de adressen hangen er aan, die

breng je vlug weg, en als je thuiskomt ga je direct naar bed, ik wil je vanavond niet meer zien.”

Tranen springen Ruth in de ogen. Ze zou nog iets willen zeggen, maar vader werkt al weer door. Ze pakt de schoenenmand, doet de schoenen er in en gaat dan aarzelend weg. Vader zegt niets meer. Alle blijheid van straks, bij de dokter, is weg. Er bestaat niets akeligers dan dat vader en moeder boos op haar zijn. Zuchtend gaat ze op weg. Eerst maar naar Oosterveld, dat is vlakbij, dan naar Everts, dan, o bah, helemaal naar boer Van der Velde. Ze heeft minstens een uur werk, 't duurt zo lang bij sommige mensen voor ze geld gekregen hebben om te betalen. Vlug loopt Ruth door, ze moet zorgen dat vader niet nog meer reden heeft om boos te zijn.

Op weg naar boer Van der Velde heeft Ruth tijd om nog eens over alles na te denken. „Ben ik nu eigenlijk ondeugend geweest?” vraagt ze zich af. Het kan toch nooit verkeerd zijn om iets voor Leo te doen. Nee, *dat* is zo, maar ze is *wel* ongehoorzaam geweest. Vader had gezegd dat ze *thuis* moest komen en ze *ging* naar Thea, dat mocht natuurlijk niet. Maar als ze het niet gedaan had, kon ze Leo niet helpen. De meester zei laatst, dat je altijd weten kunt wat goed en wat kwaad is. Maar zij weet het nu toch *echt* niet. Wat moet ze doen als ze straks thuis komt. Zal ze vergeving vragen of zal ze maar ongemerkt naar boven sluipen? Was Leo maar hier. Leo zou wel weten wat ze doen moest, bij Jaap kun je met zoiets niet aankomen, hij zou toch maar lachen en je plagen.

O, daar is de boerderij al, het valt toch nog mee, dat eind.

Vlug loopt Ruth het hek door en het erf over. In de schuur hoort ze stemmen, daar zal ze maar heen gaan.

„Zo, Ruth, kom je de schoenen brengen? Ik dacht al: 't wordt

laat, ze komen niet meer en baas Van Laar had het zó beloofd.”

Ruth schrikt. Dus daarom was vader boos. Hij had beloofd dat de schoenen er vanmiddag zouden zijn, en als ze niet bezorgd waren, dan zou *vader* de schuld krijgen.

„’t Is mijn schuld, vrouw Van der Velde,” zegt ze gauw. „Ik moest direct na schooltijd de schoenen wegbrengen, maar ik ben eerst. . . . eerst. . . .”

„Gaan spelen zeker. Ja, zo is dat jonge goed. Maar we hebben ze gelukkig nog vóór Van der Velde naar de vergadering moet. Hoeveel geld krijg je, kind?”

„Vier gulden tien.”

Vrouw Van der Velde scharrelt een poosje in het kabinet rond.

„Heb je terug van vier vijf en twintig?”

„Nee, ik kan ’t niet passen.”

„Nou, hou die vijftien cent dan maar voor de boodschap.”

„O, dat is veel te veel,” zegt Ruth verschrikt. „Zal ik morgen het geld terug komen brengen?”

„Nee, nee, houd het maar voor deze keer, ’t is je gegund.”

„Dank u wel,” zegt Ruth blij, en gaat dan op een holletje weg.

„Fijn,” denkt ze, „vijftien cent, al weer wat verdiend!” Toch is ze niet echt *blij*, zoals ze gisteren geweest zou zijn als ze *toen* dat geld gekregen had.

Binnen drie kwartier is Ruth met haar boodschappen klaar. Nu nog even de les van Jaap afzeggen en dan gaat ze naar huis.

Als ze de huiskamer binnenkomt, staat moeder brood te snijden.

„Zal ik vast voor de koffie zorgen, moeder?”

„Nee, dank je, ga jij maar weg,” zegt moeder en schuift haar opzij.

Dat is te veel voor Ruth. Ze holt de kamer uit, de trap op naar haar kamertje. Ze laat zich op haar bed vallen en met het hoofd in haar kussen gedrukt huilt ze eens even flink uit. Als het snikken bedaart, blijft ze een poosje stil liggen. Beneden hoort ze stemmen, gerammel van kopjes. Ze zitten dus

aan tafel en zij ligt hier alleen. Weer prikken de tranen, maar ze wil niet meer huilen. 't Wordt al donker. Zou ze zich maar uitkleden en in bed kruipen? Het is hier koud. Langzaam trekt ze haar jurk over haar hoofd. Hoor, nu leest vader, nu dankt hij. Ruth trekt haar pyama aan. Zo, nu is ze klaar. Nu moet ze ook danken en bidden. Ze knielt voor haar bed, maar het gaat niet. Waarom kan ze nu niet bidden? Ze staat op, gaat nog even voor het raam staan kijken. De eerste sterren komen al. Ze leunt met haar voorhoofd tegen de ruit. Als het nu maar

weer goed was tussen vader en moeder en haar. Maar hoe kan dat nu goed komen, zolang ze niet zeggen kan *waarom* ze niet dadelijk thuiskwam? Opeens, met een schokje van schrik, bedenkt Ruth: dat laat thuiskomen was het ergste niet eens, dat *jokken*, dat net doen alsof ze het *vergeten* was, *dat* was erg. En nu weet ze meteen wat ze doen moet. Kordaat stapt ze, op haar blote voeten, de trap af en komt de huiskamer binnen waar moeder aan het opruimen is en vader juist zijn krantje pakt.

„Moeder.”

„Wat is er, Ruth?”

„Moeder, het spijt me zo dat ik ongehoorzaam was, maar nog veel erger dat ik tegen u jekte. Moeder, wilt u niet meer boos zijn?”

Moeder neemt Ruth's gezicht tussen haar beide handen en kijkt haar diep in de ogen.

„Moeder had er echt verdriet van, Ruth. Maar nu je zelf voelt hoe erg het was, neen, nu ben ik niet boos meer,” en moeder geeft haar meisje een stevige kus. Dan schuift ze haar in de richting van vader.

„Bent u nog boos, vader?” vraagt Ruth zacht.

„Luister eens, kind,” zegt vader. „Je weet heel goed dat je gehoorzaam moet zijn als je iets opgedragen wordt. Zo maar, om je eigen zin te kunnen doen, je plicht verzuimen, ja, dat vind ik *heel* erg, daar ben ik *werkelijk* boos om. Heb je spijt van wat je deed, Ruth?”

Even aarzelt Ruth. Ze plukt aan haar pyama en dan zegt ze zacht: „Neen, heel eigenlijk niet.”

„*Wat* zeg je daar?”

Verschrikt springt vader van zijn stoel. Hij pakt Ruth bij de kin en kijkt haar strak aan.

„Ruth!”

„Ik wil niet *weer* jokken. Ziet u, ik vind het naar dat ik ongehoorzaam was, dat wel, maar ik heb toch geen spijt van wat ik deed.”

„Wat deed je dan? Nu geen gekheid, hoor! Waar ben je geweest?”

„Ik ben bij Thea geweest, maar mag ik de rest over zes weken vertellen?”

„Over zes weken?”

„Ik heb *beloofd* dat ik er niet over praten zou, dus dan *mag* het toch ook niet, hè. Maar het was niet verkeerd, heus niet.”

„Als ze het beloofd heeft, moet ze haar belofte houden,” komt moeder nu tussenbeiden, „maar ik houd niets van die geheimzinnigheid. Ga nu maar zitten, dan krijg je een paar boterhammen.”

Opeens voelt Ruth dat ze vreselijke honger heeft. Toch smaakt het brood niet zo lekker als anders. Ze voelt dat het toch niet *helemaal* in orde is tussen vader en moeder en haar. Als ze gegeten heeft stuurt moeder haar weer naar boven. Nog even wipt Ruth bij vader op de knie.

„Ik wou zó graag dat u weer *echt* goed op me was, *helemaal*.”
Vader strijkt even met zijn hand over haar donker kopje.

„Geef me dan maar een kus.”

Opgelucht gaat Ruth naar boven. Nu kan ze rustig, voor ze slapen gaat, alles aan God zeggen, Hij weet alles, nu al, en vader en moeder mogen het later óók weten. Gelukkig!

III. EEN FIJN ZUSJE

Ruth!"
„Ja?"
„Kijk eens!"

Ruth gluurt even naar de meester, neen, hij kijkt niet. Vlug buigt ze zich naar Thea toe.

„Wat heb je daar?"

„Een boek, van vader gekregen. Prachtig, zeg. Als ik het uit heb, mag jij 't ook lezen."

„Fijn!"

„Is 't een meisjesboek?" fluistert Ruth.

„Ben je mal. Een jongensboek natuurlijk. Geschiedenis."

„Laat eens kijken?"

Ruth grijpt naar het boek in Thea's kastje, en meteen valt het met een plof op de grond.

„Wat doe je daar, Ruth?"

„Niets, meester."

„Kinderen die niets doen, moeten maar met hun armen over elkaar gaan zitten en na halfvier hun werk afmaken."

O, bah, daar heb je het nu al. Thea en zij moeten nog de laatste rekeningen wegbrengen en nu moet ze nablijven. Smekend kijkt ze de meester aan, maar hij merkt niets.

„Wat viel daar?" vraagt hij verder.

„Een boek, meester."

„Zo, breng dat dan maar eens hier.”

Ruth pakt het boek op en brengt het naar de meester.

„Ah zo, zat mejuffrouw te lezen inplaats van te werken?”

„Nee, meester.”

„En hoe kan het dan vallen, als je het niet in je handen had?”

„'t Is van Thea, ze liet het alleen maar even zien.”

„Dus samen een boek bekijken midden onder de les. Dan blijven jullie samen na, leg jij je pen ook maar neer, Thea.”

Daar zitten ze nu, de armen over elkaar, naast elkander in de bank. Alle hoofden zijn over het werk gebogen, zij alleen zitten rechtop. Wat duurt zo'n half uur lang als je niets doen mag. Eindelijk is het halfvier. De school gaat uit, maar Thea en Ruth blijven in het leeggelopen lokaal achter. Haastig beginnen ze hun taalwerk af te maken.

Voor de klas staat de meester en bladert in Thea's boek.

Vlugger dan ze gedacht had heeft Ruth de les af, maar Thea zit nog met een rood hoofd van het haasten te schrijven. Ruth doet net of ze nog werkt. Ze wil niet eerder klaar zijn dan Thea, want het is *haar* schuld dat Thea nu ook na moet blijven.

„Klaar!” zegt Thea opeens en zet een dikke streep onder de les.

De meester komt bij hen staan.

„Zo, zijn jullie al klaar, dat is wel heel vlug. Laat eens kijken dat werk. Hm, niet al te netjes. Eigenlijk moest ik jullie allebei nog een bladzij uit dit boek over laten schrijven om netheid te leren.”

„O neen, meester, als 't u blijft niet,” smeekt Ruth.

„Nou, maken jullie dan maar dat je wegkomt, en voortaan geen leesboeken in je kastje, begrepen?”

„Ja, meester, dag meester,” en haastig stormen ze de school uit.

„Kom maar gauw,” zegt Thea, „misschien kunnen we de laatste rekeningen nog net voor het eten wegbrengen als we er ieder wat nemen.”

„Verbeeld je toch, dat we nog een bladzij over hadden moeten schrijven!”

Plotseling blijft Ruth stokstijf staan.

„O!”

„Wat heb je?” vraagt Thea verwonderd.

„O kind, daar bedenk ik zo iets moois! Laat eens gauw kijken, is je boek erg dik?”

„Niet zo erg, waarom?”

„Thea, mag ik alsjeblieft dat boek zo gauw mogelijk van je lenen?”

„Waarom?” vraagt Thea weer.

„Ik ga het in brailleschrift overprikken voor Leo, en als ik vraag of ze me thuis helpen, krijgen we het met ons allen nog best af voor Leo's verjaardag.”

Thea pakt het boek uit haar tas. „Hier heb je 't. Neem het maar dadelijk mee, anders krijg je 't misschien niet meer klaar.”

„Nee zeg, lees jij 't nou eerst zelf uit!”

„Nee, je mag het echt, dadelijk, meenemen.”

„Fijn, dank je wel.”

Samen hollen ze naar huis om de rekeningen te halen, en dan

gaan ze elk een kant uit, ieder met een stapeltje blauwe enveloppen in de hand.

„Kom je nog even langs, straks?” roept Thea.

„Joeh.”

Om vijf uur zijn alle rekeningen bezorgd en komt Ruth vrolijk het doktershuis binnen.

„Klaargekomen?” vraagt dokter Versteeg.

„Ja, dokter. Is Thea ook al terug?”

„Ik hoor haar net binnen komen. Gaan jullie nu maar eens met mij mee.”

In de spreekkamer van de dokter liggen twee zilveren rijksdaalders klaar.

„Kijk eens hier! Eerlijk verdiend,” zegt de dokter en drukt de blanke schijven in Ruth's hand.

Ruth krijgt er een kleur van.

„Dank u wel. Kijk toch eens, Thea, veel mooier dan die papiertjes, hè. Zo lijkt het veel méér.”

Thea kijkt even blij als Ruth en samen hollen ze naar mevrouw Versteeg om het zelf verdiende geld te laten zien, en dan moet Ruth vlug naar huis.

Met een paar stralende ogen komt Ruth thuis.

Moeder bromt: „Wat kom je toch laat tegenwoordig, kind.”

„Bij Thea geweest, moeder. Kijk u eens. Ik heb een prachtig boek van haar te leen. Een echt jongensboek, en nu ga ik het overprikken voor Leo's verjaardag. Als jullie allemaal een beetje helpen, krijgen we het vast nog wel klaar.”

„Dat is een aardig idee, Ruth. Wat zal Leo daar blij mee zijn. Ik zal zo veel helpen als ik kan.”

En zo gebeurt het dat de hele familie Van Laar elke avond om beurten een poos zit te prikken. Op het dikke, taaie papier

komen de lettertekens te staan. Het zijn niets dan puntjes die je duidelijk kunt voelen. Allemaal kunnen ze braille lezen en schrijven, dat hebben ze geleerd om Leo. Moeder verrast Ruth af en toe, als ze 's middags uit school komt, met de mededeling dat ze een paar bladzijden heeft overgeprikt.

„Aardig van Thea, hè moeder, dat ik het boek dadelijk hebben mocht. Ze heeft het nog niet eens zelf gelezen.”

„Thea is een lieve meid,” zegt moeder.

Elke middag na schooltijd stapt Ruth trouw naar het doktershuis om te vragen of er boodschappen te doen zijn. En elke Zaterdag komen twee kwartjes haar schat vergroten.

Alle dagen zijn vol met werk en kleine vreugden. Elke week moet de lamp vroeger aan en Ruth geniet van de gezelligheid, als de gordijnen gesloten zijn en ze met hun allen genoeglijk om de tafel zitten. En dan, half November, komt voor Ruth de grote dag dat ze haar geheim gaat vertellen.

Als moeder haar verstelwerk voor de dag heeft gehaald, Jaap een nieuw vel tekenpapier krijgt en vader met zijn boeken aan komt dragen, zegt Ruth opeens:

„Nu moeten jullie eens kijken!”

Met een paar stralende ogen kijkt ze van de een naar de ander en dan legt ze plechtig een rijksdaalder op tafel en dan nog een rijksdaalder en dan een gulden en nog een gulden.

„Ruth, wat doe je? Hoe kom je aan dat geld?”

Ruth zegt niets. Kwartje na kwartje komt op de tafel te liggen. Eindelijk is ze klaar en telt hardop:

„Twee vijftig, vijf gulden, zes gulden, zeven, acht, negen, tien gulden!”

Ze geniet van al die verbaasde gezichten.

„Tien gulden!” herhaalt ze. „Zelf verdiend!”

„Maar Ruth, hoe kan dat, hoe kom je daaraan, waarmee heb je dat verdiend?” roepen ze allemaal door elkaar.

„Zelf verdiend, samen met Thea, voor Leo!”

„Voor Leo? Wat is dat nu?”

„Dit is het geheim,” zegt ze plechtig, „het grote geheim, maar nu mag ik het vertellen gelukkig.”

En dan begint ze haar verhaal van Leo, die zo heel graag met zijn verjaardag thuis wil komen, van haar stellige belofte er niet met vader en moeder over te praten, van haar pogingen om geld te verdienen met pakjes dragen of kranten bezorgen en ten slotte van het mooie plan van mevrouw Versteeg.

„Begrijpt u wel, vader, toen, die middag, dat ik zoveel te laat thuiskwam, toen moest ik naar die krantenmijnheer en toen kwam mevrouw Versteeg juist met dit plan en toen kwam ik te laat.”

„Je bent een fijne meid, Ruth,” zegt Jaap en geeft haar een klap op de schouder.

Moeder heeft tranen in de ogen. Ze slaat haar arm om Ruth heen. „Schat,” zegt ze, „mijn lieve schat.”

Vader zegt: „Een mooier cadeau voor Leo, en voor ons allemaal, had je niet kunnen bedenken, kind. Geef me de hand, ik ben er trots op dat je zo hebt doorgezet. En nu mag je natuurlijk *zelf* het grote nieuws aan Leo schrijven.”

Weg vliegt Ruth om papier en prikpen te halen en even later hoor je al vlugger en vlugger prik, prik, prik.

Een lange vrolijke brief wordt het, met aan het slot de blije uitroep: „En nu ben je weer gauw thuis, hoera!”

Per kerende post komt Leo's antwoord. Het is de kortste brief die hij ooit schreef, maar er staat toch veel in te lezen. Leo schrijft: „Een fijner zusje dan ik heeft *niemand*.”

IV. HOORT RUTH ER NIET BIJ?

Zangles! Fijn!" denkt Ruth. Met vrolijke sprongen danst ze de dorpsstraat door om Thea te halen. "Alle meisjes van hun klas, en nog een heleboel andere ook, zijn op een zangkoortje. Ruth vindt dat zang-uurtje haast het heerlijkst van de hele week. Thea niet, die kan niet goed zingen, maar ze gaat toch mee, voor de gezelligheid.

Nu, vanmiddag, gaan ze beginnen met het instuderen van een Kerstcantate. „Mooi, maar moeilijk," heeft mijnheer Kroon gezegd.

„Juist fijn," denkt Ruth, „juist fijn als je je moet inspannen en als het dan steeds mooier wordt."

Als de meisjes allemaal binnen zijn, zegt mijnheer Kroon: „Luister eens, meisjes. Het grote zangkoor is van plan de avond voor Kerstmis een zanguitvoering te geven in de kerk. Die zangavond is bedoeld als een wijding, een voorbereiding op het Kerstfeest. In de cantate, die het koor instudeert, komt ook een kinderkoor voor en nu dachten we dat jullie dat kinderkoor moesten vormen."

„O, enig, fijn, wat leuk!" wordt er van alle kanten geroepen. „Ho even," zegt mijnheer. „Dit is niet enig en niet fijn, en allerminst leuk. Het is ernstig en verantwoordelijk werk dat jullie gaan doen, daar mogen jullie wel over nadenken. Kijk

eens," zegt hij en gaat gezellig midden tussen de meisjes zitten, „kijk eens, als we die avond in de kerk zingen, dan zijn we bezig het Kerstevangelie te verkondigen voor de hele gemeente. Wij verkondigen dat evengoed als de dominee het in zijn preek doet. Begrijpen jullie dat wel?"

„Ja, mijnheer," zegt Thea zacht en kijkt peinzend voor zich uit.

„En dan," gaat mijnheer Kroon verder, „en dan moet er ook zo zuiver mogelijk gezongen worden, want we zingen tot eer van Hem, die onze Heiland is. Ik bedoel zuiver van *stem* en zuiver van *hart*. De manier waarop het *hart* meezingt, dáár komt het op aan."

Mijnheer deelt de muziek uit en dan gaan ze beginnen.

Ruth kijkt haar blaadjes eens gauw door. O, kijk eens, er komt ook een solo in voor, wie zou die moeten zingen? Ze kijkt naar de grotere meisjes. Mies Herwijnen misschien wel, die zingt zo mooi, of Joke de Boer of Mien Last.

„Opletten, Ruth," waarschuwt mijnheer Kroon.

Even later is Ruth geheel in de muziek verdiept. Ze luistert scherp naar de piano, volgt precies de aanwijzingen van mijnheer Kroon. Telkens zegt mijnheer: „Over," en dan beginnen ze weer van voren af aan.

„Wat hindert het," denkt Ruth, „al moeten we het twintig keer overdoen, als het maar mooi wordt. O, bah, wat zingt Thea toch vals, jammer."

Ruth geeft Thea een por. Verwonderd kijkt Thea op, ze heeft er geen erg in dat ze er zo „naast" is. Thea let meer op de woorden. De woorden van het lied zegt ze met haar hart, maar de melodie, waarvan Ruth juist zo geniet, spreekt haar niet aan.

„Ziezo,” zegt mijnheer Kroon, als de melodie van het eerste lied er één beetje in zit, „ziezo, nu moeten enkele meisjes dit eens om beurten alleen zingen. Mies Herwijnen, begin jij maar.”

Met een kleur van verrassing staat Mies bij de piano. Ze hoopt vast op die solo, denkt Ruth.

Mies zingt goed, daar zijn ze het allemaal over eens. Na Mies volgt Mien Last, dan Annie Verheul en dan Ruth van Laar.

„Met je hart zingen, Ruth,” fluistert Thea, als Ruth opstaat om bij de piano te gaan staan.

Ruth knikt. Ze vergeet alles om zich heen en zingt met zo'n blij zuiver geluid, dat mijnheer haar eens extra toeknikt.

Als nog enkele meisjes afzonderlijk hebben gezongen, zegt mijnheer Kroon: „Zoals jullie natuurlijk al gezien hebt, komt er in ons kinderkoor een solo voor. Het komt er natuurlijk niet op aan *wie* van jullie die zingt, als ze maar goed gezongen wordt. Ik ben nog niet besloten wie van jullie ik daarvoor kiezen zal, Mies, Joke of Ruth. Volgende keer, als de melodie er nog iets beter in zit, zal ik mijn besluit nemen. En nu mogen jullie naar huis gaan.”

In de gang pakt Thea Ruth stevig bij de arm:

„O, Ruth, wat enig. Jij mag vast die solo zingen, jij zong heus het mooist van allemaal.”

„Ha, daar zul *jij* wat van weten, *jij* kunt niet eens horen hoe vals je zelf zingt,” zegt Mien Last, die juist Thea's opmerking hoorde.

„Ben je jaloers, Mien?” lacht de vrolijke Annie Verheul.

„Wou jij soms die solo zingen?”

„O neen, helemaal niet, ik zou het niet eens *willen*,” zegt Mien kwaad. „Maar ik vind dat mijnheer wel dadelijk Mies of

Joke had kunnen kiezen. Voor het *Kerstfeest* hoeft hij zeker niet net dat *Jodenkind* te nemen!"

Opeens wordt het heel stil. Alle meisjes kijken naar Ruth. Eerst lijkt het of Ruth driftig op wil stuiven, maar dan trekt alle kleur uit haar gezicht weg. Een seconde staat ze stil, dan rukt ze de deur open en holt zo hard ze kan weg.

„Wat ben *jij* gemeen, Mien, bah, wat een vals kind!” zegt Thea en rent Ruth achterna. Maar Ruth is nergens meer te zien. Waar zou ze zo gauw gebleven zijn? Zou ze haar gaan zoeken? Thea loopt haastig een paar straten door in de richting van Ruth's huis, maar ze ziet haar nergens. Tenslotte besluit ze naar huis te gaan, Ruth zal wel bij haar moeder zijn, denkt Thea.

Boven, op haar kamertje, staat Ruth voor het raam. Ze ziet niets van wat er op straat voorbijgaat. 't Stormt van binnen bij Ruth. Jodenkind! Jodenkind! Ze hebben haar wel meer jodinnetje genoemd, soms werd ze er kwaad om en soms moest ze er om lachen, maar altijd dacht ze dat het kwam door haar zwart haar en donkere ogen.

Nu opeens, toen Mien zei: „dat jodenkind”, begreep ze dat Mien het *meende*. Is ze een jodenkind? Toen vader laatst dat verhaal vertelde, van hoe ze hier gekomen was, heeft ze er niet dikwijls meer over gedacht. Zij was het kind van vader en moeder geworden, meende ze. Nu begrijpt ze pas hoe dom ze geweest is. Vader *is* haar vader niet en moeder *is* haar moeder niet, en Jaap en Leo zijn geen broers van haar. Is ze een jodenkind? Waarom heet ze Ruth?

Ze staat maar voor het raam en kijkt naar buiten zonder iets te zien. Ze huilt niet. Dit is *zo* erg, dat ze niet huilen *kan*.

Een jodenkind hoeft op het Kerstfeest niet te zingen. Neen, natuurlijk niet. De joden haatten de Here Jezus. De joden hebben Hem gekruisigd, en zij, Ruth, is één van die.

Hoe lang ze zo voor het raam staat weet ze zelf niet, maar opeens hoort ze moeder roepen, dat het etenstijd is. Ruth knijpt haar handen tot vuisten. „Niks laten merken,” denkt ze. „Vader en moeder mogen het niet weten, nee, ze *kan* er niet over praten, *nooit*.”

Langzaam gaat ze de trap af. Moeilijk is het om gewoon te doen, haar keel voelt zo akelig dik.

„Prettig gezongen, kind?” vraagt moeder.

„O, jawel.”

„Nou, je bent niet erg enthousiast. Ik dacht dat jullie vanmiddag aan die Kerstcantate zouden beginnen?”

„Daar zijn we ook aan begonnen, maar ik weet er nog niet veel van.”

Moeder kijkt Ruth eens aan. Niets voor Ruth, denkt ze, om zo weinig te vertellen, zeker met de meisjes gekibbeld.

Ruth worstelt wanhopig met haar boterham.

„Kom, Ruth, maak eens voort, wat zit je te treuzelen, of scheelt er wat aan, ben je niet lekker?” vraagt moeder.

„O, best, hoor,” zegt Ruth en slikt moedig een hap naar binnen. En dan, opeens, slaat ze helemaal om, ze begint druk te praten en Jaap te plagen en vragen te doen over Leo's verjaardag. Maar na het eten, als de tafel is afgeruimd, neemt ze gauw haar braillewerk en begint ijverig te prikken. Het boek voor Leo vordert al. Zo, nu hoeft ze niet te praten en niet op te kijken, nu zal niemand iets aan haar merken. Prik, prik, prik, prik. O, bah, daar maakt ze een fout. Opletten, vooruit, niet denken, opletten. Prik, prik, prik, prik.

„Ik heb geen zin meer. Ik maak telkens fouten, ik ga naar bed,” zegt ze.

„Scheelt er toch iets aan, Ruthje?” vraagt moeder bezorgd.

„Misselijk,” zegt Ruth.

„Zeker een beetje kou op de maag. Kruip er dan maar gauw lekker in, dat is 't beste. Ik kom je zo nog even instoppen, hoor!”

„Nacht vader, nacht Jaap.”

„Slaap lekker, deerntje, 't beste er mee.”

Op haar kamertje ontkleedt Ruth zich vlug en kruipt onder de dekens. Even later staat moeder voor haar bed met een warme kruik.

„Hier, leg die maar eens tegen je maag. Zo, dat zal je goed doen, de deken maar warm om je rugje en proberen gauw te slapen, dan zul je morgen wel weer klaar zijn. Lig je lekker? Ja? Nacht, lieveling.”

„Nacht. . . . moeder.”

Moeder trekt de gordijnen flink over elkaar, doet de lamp uit en dan is Ruth alleen.

„Nacht lieveling, nacht moeder, nacht lieveling.” Het wil niet meer weg uit haar hoofd. Waarom, o waarom zei moeder dat nou. Moeder houdt *toch* veel van haar, o, vast, moeder houdt net zoveel van haar als een *echte* moeder, dat moet, hoor, dat *is* zo, *net zoveel, precies zoveel*. En vader ook, dat weet ze *zeker*, vader óók! Nacht m'n deerntje, zei vader.

Onrustig schuift Ruth heen en weer. Oef, wat is ze warm. Ze rolt de kruik helemaal naar het voeteneind. Kon ze nu maar slapen, maar ze heeft nog niet gebeden. Je kunt toch niet slapen als je niet gebeden hebt. Eindelijk vouwt ze haar handen.

„Here Jezus,” zegt ze, drukt haar gezicht in het kussen en huilt geluidloos. „Ik wil zo graag zingen met mijn hart,” snikt ze, „maar nu kan het niet, ik mag niet meedoen.”

Als het huilen bedaart, voelt Ruth zich doodmoe. Haar ogen branden zo naar. Ze stapt haar bed uit om even haar gezicht te wassen. Hè, dat is lekker. Ze rilt van de kou. Wat is het donker in haar kamertje. Door een kiertje van het gordijn valt een lichtstraaltje van een straatlantaarn naar binnen.

„Het licht schijnt in de duisternis,” denkt Ruth opeens. „Wat betekent dat ook weer, zei de meester daar niet iets over? Licht, duisternis. Zo is het hier nu ook, maar veel meer duisternis. Toch ook licht, hoe was dat nou ook weer?”

Ruth weet het niet meer, maar de gedachte aan licht troost toch en zo valt ze in slaap.

„Weer opgeknapt, Ruth?” vraagt moeder de volgende morgen als Ruth aan het ontbijt komt.

„Ja, moeder.”

„Gelukkig, kind. Eet dan nu maar vlug je boterhammen op. Hier, een beker warme melk is ook best voor je.”

Vader trekt haar eens even aan haar pruik.

„Nog een beetje pips, hè. Kalm aan maar vandaag en niet buiten blijven spelen, 't is koud.”

Ruth ziet er tegen op om naar school te gaan. „Er is gisteren vast over gepraat en nu zullen ze haar allemaal aankijken,” denkt ze.

Als ze het huis uitgaat ziet ze meteen Thea aankomen.

„Ik kom je halen,” zegt Thea. „Je was gisteren zo gauw verdwenen, ik kon je nergens meer vinden. Waar was je?”

„Naar huis.”

„Dacht ik wel. Zeg Ruth, je trekt het je toch zeker niet aan, die onzin van Mien?”

„’t Is geen onzin, maar praat er alsjeblieft, *alsjeblieft* niet over.”

Thea kijkt Ruth eens even aan. Ze steekt haar arm door die van haar vriendinnetje en begint meteen over school te praten, over de lastige sommen en de fijne taalles. Over de meester, die zo streng en toch zo aardig is. Thea praat en Ruth luistert tot aan het schoolplein toe. De meisjes van hun klas zijn al aan het ballen als Thea en Ruth aankomen.

„Wij doen ook mee,” roept Thea vrolijk. „Hier, Ruth, gauw er tussen.”

Thea doet uitgelaten vrolijk en zo merkt niemand dat de drukke Ruth veel stiller is dan gewoonlijk. Als ze haar zo gewoon mee zien doen, denken de meisjes: „Ruth trekt het zich niet aan, gelukkig. Het was ook een echt gemene streek van Mien. Mien heeft al vaker onzin over Ruth gepraat.” En daarmee is het voor de klas afgelopen.

Als Ruth om twaalf uur thuiskomt, zit de familie al aan tafel.

„Kom gauw zitten, Ruth, Jaap moet vroeg weg, laten we dadelijk beginnen,” zegt moeder.

Na het bidden schept moeder de borden vol en dan zegt ze: „Nu moeten we het eens over Leo’s verjaardag hebben. Hoe zullen we die dag vieren?”

„Hij krijgt van ons allemaal samen dat boek, krijgt hij nog meer?” vraagt Ruth.

„Ja, van vader en mij krijgt hij een nieuwe witte stok, die hij nu heeft, wordt veel te kort,” vertelt moeder.

„Ik geef maar iets te snoepen of zo,” zegt Jaap.

„De cadeautjes zijn dus best in orde,” zegt vader.

„En wat zullen we die dag eten? Ruth, waar houdt Leo veel van?” vraagt moeder.

„Even denken.”

„Boerenkool met worst en spek,” raadt Jaap aan.

„Hè nee, dat is niks feestelijk. Nee, hè moeder?”

„Leo houdt erg veel van boerenkool, dat zullen we dus Zaterdag eten, en op zijn verjaardag, laat eens kijken, wat zouden jullie vinden van witlof met eieren?”

„Hè ja, witlof met eieren en rijst met bessensap toe.”

„Prachtig, het menu is dus ook voor elkaar.”

„’t Lijkt mij aardig voor Leo als we Kees Veldman ook ten eten vragen, dat is toch Leo’s beste vriend hier,” stelt moeder voor. „En Ruth, dan mag jij Thea uitnodigen, ze heeft zo flink meegeholpen om Leo thuis te krijgen.”

„Fijn,” zegt Ruth. „Zo hebben we alles al voor elkaar.”

Moeder kijkt Ruth verwonderd aan. ’t Kind neemt het zo kalm op, gewoonlijk is ze enthousiast voor elk plannetje. Moeder had gedacht dat ze wel zou opspringen en haar om de hals vliegen, als gewoonlijk, en nu zegt ze alleen maar: „fijn”. Zou ze toch niet erg goed zijn?

„Hoever is het boek, Ruth?” vraagt vader. „’t Moet vanavond af, hoor, als we het nog willen laten innaaien.”

„’t Is bijna klaar. Kunt u vanmiddag nog een paar bladzijden doen, moeder?”

„Ik zal het proberen.”

„En anders maak ik ’t wel af als Ruth naar bed is,” zegt Jaap.

V. ALS LEO THUIS KOMT

Zo nadert de grote dag van Leo's verjaardag. Ruth doet haar best om blij te zijn, maar het lukt niet erg. Soms is ze opgewonden druk, en dan is ze vreemd stil.

„Er is wat,” denkt moeder. „Ruth heeft ergens verdriet over. Wat kan dat zijn?”

Moeder zorgt dat ze telkens eens alleen is met Ruth. Ze hoopt dat Ruth uit zichzelf zal vertellen wat er voor narigheid is. Maar Ruth zwijgt. Als moeder vraagt: „Is er iets, kindje?” schudt ze haar hoofd en loopt de kamer uit.

„Maar rustig afwachten,” denkt moeder, „onze kleine robbedoes zal zeker haar hart niet dichtsluiten.”

Thea praat nergens meer over gelukkig. En dan, op een middag, neemt Ruth een besluit.

„Thea, wil je iets voor me doen?”

„Natuurlijk, wat is er?”

„Wil jij aan mijnheer Kroon vragen of ik niet alleen hoef te zingen? Ik kan het echt niet.”

„Hè, Ruth, waarom nou niet, jij zong juist zo mooi, toe, probeer het toch.”

„Nee, heus niet, nu kan ik 't niet meer. Thea, begrijp je dan niet dat ik 't niet *kan*. Eigenlijk ging ik 't liefst van het koor af, maar dat durf ik thuis niet te zeggen, dan vragen ze natuurlijk waarom.”

„Heb je er dan thuis niet over gepraat?”

In uiterste verbazing blijft Thea midden op de weg staan.

„Ruth, heb je 't *echt* niet verteld?”

Ruth schudt haar hoofd.

„Nou, maar dat vind ik gek, hoor! Je moet er heus met je moeder over praten.”

„Wat kan moeder er aan doen? Toe, Thea, vraag het alsjeblieft aan mijnheer Kroon, maar niet zeggen waarom, hoor.”

„Ik zal het wel vragen. En Mien Last zal ik. . . .”

„Och nee, Mien kan me niks schelen, *dat* is het niet.”

Thea haalt even haar schouders op. Ze begrijpt Ruth helemaal niet.

Als, na een week, het weer zangles is, wacht Thea tevergeefs op Ruth.

„Zou ze niet komen?” denkt Thea. „Wat trekt ze zich dat gezegde van Mien toch verschrikkelijk aan.”

Langzaam loopt ze naar de les. Nee, Ruth is er niet. Nu is het plezier voor Thea er ook af. 't Is net of ze er maar voor spek en bonen bij staat.

„Komt Ruth vandaag niet, Thea?” vraagt mijnheer Kroon.

„Ik weet het niet, mijnheer. Ze heeft er niets over gezegd.”

„Jammer, ik had haar nog eens willen laten zingen. Ik vond haar stem 't meest zuiver, alleen nog wat zwak. Ik geloof dat ik haar die solo zal laten zingen.”

„Ze wil het liever niet, mijnheer. Kiest u maar een ander meisje. Ik denk dat ze om die solo niet gekomen is.”

„Wel heb je ooit! Ze zong juist zo vrijmoedig. Maar als ze liever niet wil, het is geen moeten! Joke, kom jij nog eens hier en laat horen wat je kunt.”

Aan het eind van de les wordt Joke gekozen en Thea is blij

dat ze Ruth nu kan vertellen dat er verder wel niet meer over gesproken zal worden.

Ruth is op haar eentje gaan wandelen, dan merken ze thuis niet dat ze de zangles verzuimde. Ze kan niet naar de les gaan, juist nu niet, nu ze enkel Kerstliederen zingen. Ze wil er niet meer aan denken, ze wil alleen denken aan Leo en aan zijn verjaardag. Hè ja, als Leo komt, *dat* zal fijn zijn, dat is net als vroeger, . . . of toch niet, is dat nu ook anders?

Zo tobt Ruth op haar eentje verder. 't Is zo vreemd, zo akelig als je ergens *niet* over praten kunt. Ze zegt altijd *alles* aan moeder, maar het is net of er nu een slot op haar mond zit.

Als ze thuiskomt vraagt moeder:

„Prettig gezongen?”

Ruth doet of ze niets hoort. „Is er al een brief van Leo, moeder?”

„Kijk eens op de schoorsteen!”

„Ha, gauw even lezen. O, moeder, Leo wil alleen reizen, mag hij dat? Durft u hem dat te laten doen?”

„Als we willen dat Leo een flinke kerel wordt, mogen we niet bang zijn. Hij moet leren alles zo zelfstandig mogelijk te doen. Nu hij dit zelf graag wil, mag hij het proberen. En jij mag hem hier van de bus halen.”

„Hij kan Zaterdagmiddag met de bus van halfdrie al hier zijn, vroeg, hè moeder?”

Zaterdagsmiddags om tien over twee staat Ruth al bij de bushalte. Ze was zo bang om te laat te komen! 't Wachten duurt eindeloos. Kwam die akelige bus nu maar. Verbeeld je eens dat Leo er niet in zat, wat dan?

Als de bus eindelijk aankomt, ziet Ruth Leo dadelijk zitten. De conducteur helpt hem uitstappen.

„Ha, die Leo,” roept Ruth blij.
„Goeiemiddag, daar ben ik.” Leo geeft Ruth, zo maar midden op straat, een zoen. Dan legt hij z'n hand op haar schouder en zo wandelen ze samen naar huis.
„Later, als ik zelf verdien, koop ik een geleidehond,” zegt Leo.
„Dat zijn zeker erg dure honden, hè?”
„Nou, ik zal er wel lang voor moeten sparen.”
„Geeft niet, hoor! Tot zolang zal ik je hond wel zijn!”
„Fijn. Maar zeg Ruth, staat het niet gek als ik zo met een meisje loop? Doen andere jongens, doen *gewone* jongens dat ook wel?”
„Natuurlijk, jô! Je ziet altijd hopen grote jongens, die een meisje een arm geven. Zo!” en Ruth steekt haar arm door die van Leo.
„Kees Veldman en Thea Versteeg komen morgen bij ons eten,” verklapt Ruth.
„Ik vind het toch zo fijn, Ruth, dat ik morgen thuis ben; ik vind het reusachtig dat jij er zo voor hebt gesjouwd.”
„Ik vond het leuk werk!”
Zwijgend lopen ze nu verder.
„Wat ben je stil, Ruth.”
„Stil? Niks stil. Het wordt morgen een leuke dag, dat zul je zien.”
Nu babbelt Ruth opeens heel druk, maar Leo, met zijn scherpe gehoor, merkt best dat het niet gewoon is.
Moeder staat al op de uitkijk en vader komt ook gauw even uit de werkplaats, als Leo binnen is.
„Gauw allemaal een kopje thee,” zegt moeder en schenkt meteen in.
„Is de reis goed gegaan, jongen?” vraagt vader.

„Ik ben er tenminste.”

„Viel het niet mee?” vraagt moeder bezorgd.

„Viel 't niet mee, viel 't niet mee?” herhaalt Leo opeens driftig. „Natuurlijk viel 't niet mee. Zou u 't plezierig vinden als je altijd, als een klein kind, geholpen moet worden, als iedereen zo lam lief tegen je doet? „Zo, voorzichtig maar, nog één stapje, zo, we staan op 't perron. Hou mij maar goed vast, ik breng je wel naar je trein, hoor!” O, ik zou ze kunnen slaan al die lieve mensen met hun medelijden. Ik *wil* geen stakkerd zijn, hoort u, ik *wil* niet.” Boos wil hij met z'n vuist op tafel slaan, maar hij slaat midden in z'n theekopje, zodat het aan scherven op de grond valt.

„Leo toch,” roept moeder.

Hulpeloos staat Leo tussen de scherven, maar vader pakt hem stevig bij een arm.

„Wat zijn dat voor manieren? Schaam jij je niet! Alsjeblieft, je ruimt zelf die rommel op. Ruth, haal een doek en een blik voor de scherven.”

Verschrikt holt Ruth naar de keuken. Waarom is vader nou zo boos op die arme Leo?

Ze komt terug met een natte doek en een blik.

„Pak aan,” zegt vader en duwt Leo 't blik in de handen.

Leo zakt op zijn knieën en raapt de scherven op. Zo, nu voelt hij niets meer. Dan neemt hij de doek en wrijft de thee weg. Intussen probeert hij zijn tranen baas te blijven. Ze moesten allemaal maar eens weten wat het is om blind te zijn. Niemand kan het immers begrijpen. Thuis ook niet, allemaal staan ze voor hem klaar, maar hij *wil* het niet, hij *verdraagt* het niet! Net fijn dat vader kwaad op hem is, en opzettelijk smijt hij de natte doek van zich af.

„Daar!”

„Raap op!” gebiedt vader.

„Nee!”

„Leo!” Vaders stem dreigt. Leo hoort dat het menens is. Met zijn voet zoekt hij de doek en raapt hem op, dan neemt hij 't blik en brengt alles naar de keuken. Als hij weer binnen komt is 't vervelend stil in de kamer. Hij schaamt zich wel een beetje over zijn uitval. Hij zoekt zijn hoekje bij de kachel maar op en gaat zwijgend zitten.

„Hier heb je een ander kopje thee,” zegt moeder.

Leo hoort vader de kamer uitgaan.

„Jammer dat je deze feestelijke thuiskomst zo bedorven hebt, jongen,” zegt moeder met een verdrietige stem.

Leo haalt zijn schouders op. 't Kan hem toch niks schelen.

„Ik ga wandelen,” zegt hij en staat meteen op.

Ruth wil ook opstaan om mee te gaan, maar moeder beduidt haar dat ze thuis moet blijven.

Leo schiet zijn jas aan, neemt zijn stok en gaat weg.

„O moeder, wat akelig,” huilt Ruth.

Moeder strijkt haar eens over 't hoofd. „Stil maar, vrouwtje. Als Leo straks terugkomt is hij héél anders, dat zul je zien. Je moet denken, deze eerste reis alleen was weer een nieuwe teleurstelling voor hem.”

„Maar waarom deed vader zo boos tegen hem?”

Moeder glimlacht. „Dat had Leo hard nodig. Hij wil een gewone jongen zijn, daarom behandelt vader hem net als iedere andere jongen die zo driftig zou worden, begrijp je?”

Kom, ga jij nu eens vlug een paar boodschappen doen. Hier, ik heb straks al een lijstje gemaakt.”

Teleurgesteld gaat Ruth de deur uit. Ze had zó op een ge-

zellige middag gehoopt, maar alles is tegenwoordig even naar. Ze slentert langzaam de dorpsstraat door. Waarom zou ze zich haasten, het is nu thuis toch maar akelig.

Op de terugweg ziet ze Leo voor zich uitlopen. Op de hoek van de Brouwersstraat aarzelt hij. Zou hij niet weten waar hij heen moet? Dat weet hij gewoonlijk goed genoeg. In een wip is ze bij hem.

„Waar ga je naar toe?” vraagt ze.

„Ben je me nagelopen?” Leo's stem klinkt nog boos.

„'k Zou nog liever,” zegt Ruth. „Je was nogal gezellig, zeg. Ik heb boodschappen gedaan.”

„O!”

„Ik ga naar huis,” zegt Ruth, „en wat doe jij?”

„Ik ook,” zegt Leo. Opeens legt hij zijn hand op Ruth's schouder. „Ik heb er 't land over dat ik zo nijdig werd, Ruth. Jullie moeten me wel een akelige vent vinden.”

„Och,” zegt Ruth, „je hadt verdriet, daar kwam het van.”

„Wat een wijsheid, zusje.”

„Ik ben eigenlijk je zusje niet.”

Meteen staat Leo stil.

„Ruth, wat heb je? Is er wat?”

„Och, welneen.”

„Jawel, Ruth, waarom zeg je dat?”

„Leo, weet jij waarom ik Ruth heet?”

„Waarom je Ruth heet? Neen, hoe zou ik dat weten?”

„Jaap en jij heten elk naar een grootvader, maar naar wie heet ik?”

„Ik weet het niet. Vraag het aan moeder, als je dat zo zwaar ligt. Zullen we het vaartje nog even omlopen?”

„Ja, graag.”

„Zeg Ruth.”

„Ja?”

„Heb jij ook verdriet?”

Een poos is het stil. Samen lopen ze op het smalle pad langs de vaart. Er is niemand te zien.

Eindelijk begint Ruth:

„Denk jij. . . . denk jij. . . . dat ik een jodenkind ben?”

„Een jodenkind? Hoe kom je dáár bij?”

„Ze zeggen het op school.”

„Ze zijn niet wijs!”

„Maar 't zou toch *kunnen*, Leo. Ik heb zulk donker haar en zulke donkere ogen.”

„Wat zou dat?”

„Weet je dan niet meer wat vader vertelde, toen op die stormavond? O Leo, ik heb het toen niet zo *heel* erg gevonden, maar nou weet ik dat ik niet bij jullie hoor. Ik zal wel een jodenkind zijn.”

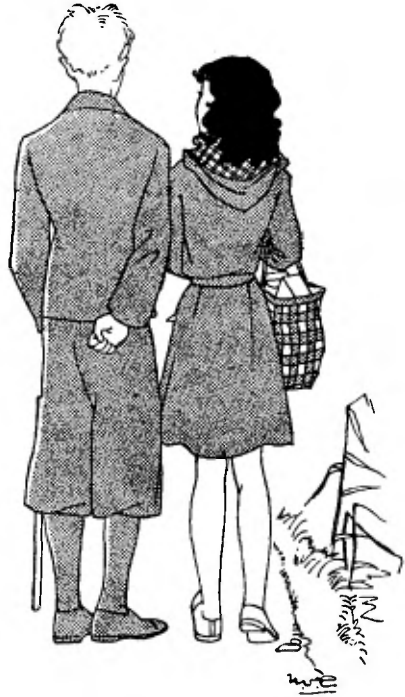
Ruth's stem klinkt zo bedroefd, dat Leo verschrikt zijn hoofd naar haar toebuigt.

„Tob je hier al lang over?”

„Al een hele poos. O, Leo, ik kan er met niemand over praten, alleen met jou.”

„Waarom heb je het niet aan moeder verteld?”

„Ik weet het zelf niet. Ik *kon* het niet. Mien zei. . . . Mien zei. . . . waarom moet dat jodenkind op Kerstmis zingen. En toen begreep ik het opeens allemaal. En nou hoor ik er niet

meer bij. Bij *jullie* niet en bij *Kerstmis* ook niet!”

„Zeg geen nonsens, Ruth!” valt Leo opeens uit. „Je weet best dat je er *wel* bij hoort. Echt wat voor een meisje om zo te denken! Kerstfeest is toch voor allemaal, waarom dan niet voor jou?”

„De Joden hebben de Here Jezus toch gekruisigd, die willen niks van Hem weten.”

„Och, kind, dat heb *jij* toch niet gedaan, en je weet niet eens of je een jodenkind bent! We gaan naar huis, Ruth. We gaan er met vader en moeder over praten.”

Ruth spreekt niet langer tegen, ze is moe van het ongewone tobben, ze vindt het goed dat vader en moeder het zullen weten. „Maar 't blijft er toch hetzelfde om,” denkt ze.

Zwijgend lopen ze nu samen naar huis. Moeder, die op de uitkijk staat, ziet ze eensgezind aankomen.

„Gelukkig,” denkt ze, „die twee hebben elkaar weer gevonden, nu zal het wel goed komen.”

Leo gaat regelrecht naar de werkplaats.

„Bent u nog boos op me, vader?” vraagt hij. „'t Spijt me dat ik zo uitviel. 't Was kinderachtig van me.”

„Gelukkig, jongen, dat je er zo over denkt, hier heb je mijn hand.”

„Vader, ik moet u wat vertellen, nu dadelijk. Het is heel erg, geloof ik!” zegt Leo.

„Je krukje staat naast mijn stoel, ga daar maar zitten, en zeg het dan maar gauw.”

Als Leo het bankje gevonden heeft, vertelt hij alles wat hij op de wandeling van Ruth hoorde. „Ik wist niet wat ik zeggen moest, vader. Wilt u zo gauw mogelijk met haar praten? Ik heb Ruth's stem nog nooit zo verdrietig gehoord.”

„'t Is Zaterdagmiddag en al bijna donker. Ik schei er uit, jongen. Ga jij maar vast naar binnen, ik kom zo en dan zullen we ons deerntje uit de put halen.”

Moeder heeft de schemerlamp aan en zit even bij de kachel uit te blazen van de Zaterdagse drukte. Ruth zit aan de andere kant en bladert in haar boek. Lezen doet ze niet. Ze kan haar gedachten er niet bij houden.

„Is 't weer in orde met vader en jou, Leo?” vraagt moeder, als Leo binnenkomt.

„Gelukkig wel. Krijg ik een zoen, moeder? Ik heb zo'n spijt.” Moeder neemt zijn blonde hoofd tussen haar handen en kust hem op zijn voorhoofd.

„Altijd baas blijven over jezelf is een grote kunst, jongen,” zegt ze.

„Is Ruth er niet, moeder?”

„Ik zit hier,” zegt Ruth, „ik heb er voor jou ook al een stoel bij gezet.”

Even later zitten ze met hun vieren bij de kachel.

„Als Jaap nu ook nog kwam, was het weer net als op die stormavond,” zegt vader en wrijft zich de handen warm.

„Zo, en nu zal ik eens kijken of jullie op school goed opletten met Bijbelse geschiedenis. Leo, vertel jij me eens, wat waren de discipelen van de Here Jezus voor mensen?”

„Hoe bedoelt u dat?” Leo is stomverbaasd. Wat gaat vader nu opeens beginnen?

„Waren het Romeinen of Egyptenaren?”

„Nee, natuurlijk niet, het waren Joden.”

„En Ruth, de grote apostel Paulus, wat was dat?”

„Ook een Jood,” zegt Ruth zacht.

„En de moeder van de Here Jezus?”

„Dat was een Jodin,” zegt Leo.

„Juist. En als de apostelen op reis gingen en ze kwamen in een vreemde stad, aan wie brachten ze dan het eerst het evangelie?”

Stilte.

Dan zegt Leo: „Ze gingen altijd het eerst op zoek naar een synagoge, dus het eerst aan de Joden.”

„Heeft de Here Jezus de Joden gehaat omdat ze Hem hebben gekruisigd?”

Weer is het Leo die antwoord geeft. „Vast niet, vader. Hij zei: „Predik het evangelie in de hele wereld en begin in Jeruzalem.” dus dat is juist bij de Joden.”

„Ja,” zegt vader. „Ja, zo is het.” Hij legt zijn hand op Ruth's gebogen hoofd. „Als onze Ruth misschien als Jodinetje geboren is, dan is het evangelie in de allereerste plaats voor haar, geloof je ook niet?”

Twee grote bruine ogen, vol tranen en toch zo echt blij, kijken vader aan.

Verbaasd kijkt moeder van de een naar de ander. Wat gebeurt er eigenlijk?

„Domme meid,” zegt vader, „moest je daar nu in je eentje over tobben? En, kind, ik heb dat een vorige keer ook al gezegd, je moet nu goed onthouden, moeder en ik hebben altijd het gevoel gehad dat we jou ook *wezenlijk* van God hebben gekregen, jou evengoed als Jaap en Leo, en we zijn even blij met jou. Moeder, vertel jij nu eens waarom dit kind van ons Ruth heet.”

Moeder heeft nu alles begrepen. „Waarom ze Ruth heet? Wel, dat is gauw genoeg verteld. Op die dag, dat ze bij ons kwam, lazen we juist de geschiedenis van Ruth uit de bijbel

en toen zei Jaap: Laten we ons kindje Ruth noemen, dan wordt zij vast net zo lief. En toen is het Ruth gebleven.”

Opeens zit Ruth op moeders schoot. Snikkend drukt ze haar hoofd op moeders schouder. „Is het *echt* waar, *echt* waar, *hoor* ik er bij? O, moeder, 't was zo. . . . zo. . . . erg.”

„Jij hoort er helemaal en helemaal bij,” zegt moeder en geeft haar een kus. „Zo, en nu één, twee, drie die

domme tranen weg en vlug de tafel gedekt, ik ga nog even naar de keuken.”

Ruth droogt haar ogen, glijdt van moeders schoot en gaat dekken. 't Is net of ze wel honderd pond lichter is geworden. Ze zou nu willen zingen als haar keel niet zo raar dik voelde.

Leo is jarig!

Dat is Ruth's eerste gedachte als ze de volgende morgen wakker wordt. Ze kijkt op haar wekkertje. Halfacht. Sjonge, wat heeft ze lang geslapen. Ze was ook zo moe gisteren. Met een sprong is ze uit bed. Ze grijpt het dikke pak, dat op een stoel ligt en holt in haar pyama naar Jaap en Leo's kamertje. De jongens zijn wakker, maar liggen nog genoeglijk in bed. 't Is immers Zondag.

„Welgefeliciteerd, Leo,” zegt Ruth en geeft hem een zoen. „Hier heb je ons cadeau, we hebben er allemaal aan gewerkt.” Leo's handen tasten naar het grote pak. Voorzichtig peutert

hij het touwtje los, vouwt het papier open, stil genietend van de spanning.

„O! Een boek!” juicht hij. „Hebben jullie dat helemaal voor mij overgeprikt? Is het mooi? Wat reuze fijn!”

Ruth en Jaap genieten van Leo's blijdschap.

Daar komen vader en moeder ook aan. Moeder draagt een blad met vijf kopjes thee, en vijf beschuiten, enig! Vader en moeder feliciteren Leo en geven hem de nieuwe witte stok en Jaap legt een dikke plak chocola voor Leo neer. Ze zitten met z'n allen op het randje van Leo's bed te genieten van thee en beschuit. Leo's handen glijden telkens even over zijn nieuwe boek.

„Toch reusachtig, hè vader, van die mijnheer Braille om deze letters te bedenken, nu kunnen *wij* ook lezen.”

„Ja jongen, er zijn veel dingen in de wereld waar we blij om kunnen zijn.”

Opeens trekt Leo Ruth naar zich toe.

„Ruth,” zegt hij, „Ruth, je bent een schat, zonder jou was ik nu niet hier, je bent, je bent mijn. . . .”

„Geleidehond,” zegt Ruth en dan lachen ze allemaal tot de tranen hun over de wangen rollen.

„En nu vlug aankleden,” zegt moeder en dan stuiven ze allemaal uit elkaar.

Een half uur later zitten ze gezellig aan het ontbijt en als de klok begint te luiden staat de hele familie klaar om naar de kerk te gaan. Ruth loopt natuurlijk naast Leo.

„Ik kan maar niet begrijpen, Ruth, dat ik mij gisteren zo ongelukkig voelde. Ik ben nu zo blij, met jullie en met mijn verjaardag, en met alles,” zegt hij.

„Ik ook,” zegt Ruth. „Gisteren dacht ik dat er geen onge-

lukkiger kind bestond dan ik en nu zou ik de hele dag wel willen zingen.”

Na kerktijd gaan Thea Versteeg en Kees Veldman meteen mee naar de familie Van Laar. Het wordt een echt fijne dag, met veel zingen en babbelen en spelen. Ze genieten van de heerlijke maaltijd die moeder heeft klaargemaakt en moeder geniet van alle glunderende gezichten. Als de jongens 's middags met elkaar zijn gaan wandelen en Thea met Ruth even alleen is, vertelt Ruth alles wat er de vorige dag gebeurd is aan haar vriendinnetje.

„O, Ruth, wat ben ik nu blij,” zegt Thea. „Gelukkig dat je er met je vader en moeder over gesproken hebt. Ik wist wel dat je verkeerd dacht, maar ik kon niet zeggen waarom. Wat zul je nu mooi kunnen zingen op het Kerstfeest, hè!” en Thea knijpt Ruth van blijdschap in haar arm.

„Au!”

VI. RUTH MOET KIEZEN

Ruth, kijk eens, er staat een auto bij jullie voor de winkel! O, zeg, een prachtige auto! Gauw, laten we gaan kijken, misschien is de koningin wel bij jullie en koopt voor duizend gulden schoenen voor de prinsesjes!”

Opgewonden grijpt Thea Ruth bij de arm en begint te hollen. „Dat is weer net iets voor jou,” lacht Ruth, „’t is maar een gewoon volkswagentje,” maar ze draaft toch, nieuwsgierig geworden, met Thea mee. Er staat warempel niet elke dag een auto voor hun huis.

Thea gluurt het eerst door de deurruit naar binnen.

„Er is niemand in de winkel,” kondigt ze aan, „bezoek voor jullie dus. Nu ga ik natuurlijk niet mee, maar *als* het de koningin is, dan *kom* je me halen, hoor!”

„Och, mal spook, schiet maar gauw op,” en Ruth geeft Thea lachend een flinke duw, en dan gaat ze naar binnen.

„Daar is ze,” hoort ze moeder zeggen.

Als ze binnenkomt zit daar een deftige heer. Hij heeft een lichtgrijs pak aan en een paar grote heel donkere ogen kijken Ruth zo doordringend aan, dat ze verlegen in de deuropening blijft staan.

„Kom eens hier, Ruth,” zegt vader. Hij trekt Ruth naar zich toe. „Deze heer, kind, is helemaal uit Amerika gekomen om jou te zoeken.”

Verwonderd kijkt Ruth van de een naar de ander, ze zegt niets.

„Het is een oom van je, Ruth, een broer van je vader.”

„O!” zegt Ruth en kijkt, geschrokken, de vreemde aan.

„Krijg ik een hand van je?” vraagt de nieuwe oom en kijkt Ruth o, zo vriendelijk aan. „Zeg eens: dag oom Bram.”

„Dag oom Bram,” herhaalt Ruth, maar meer komt er niet uit.

„Ze moet eerst een beetje aan mij wennen,” zegt oom.

„Wacht, ga maar eens met me mee naar de auto, dan halen we samen mijn koffer.”

Even later zit Ruth naast oom Bram en pakken ze samen de koffer uit.

„Kijk eens, dit heeft tante Kitty voor je meegegeven, hoe vind je dat?”

Met een zucht van bewondering houdt Ruth een prachtige pop in haar armen. Als je ruim elf jaar bent, ben je natuurlijk veel te groot om nog een pop te krijgen, maar deze is zo prachtig.

„En dit krijg je van mij,” zegt oom en doet haar een snoezig armbandje om de pols.

Ruth, met een kleur als vuur, weet maar niet wat ze zeggen moet.

En dan begint oom te vertellen. Hij weet dat Ruth's vader en moeder in de oorlogstijd gestorven zijn. Zelf was hij naar Amerika gegaan, maar hij heeft telkens aan het kindje van zijn broer moeten denken, dat ergens in Holland moest zijn achtergebleven. Door drukke zaken had hij tot nu toe geen gelegenheid naar Holland te komen, en op zijn informatie kreeg hij geen bevredigend antwoord. Nu eindelijk kon hij er uitbreken en is met zijn vrouw naar Holland gekomen op

zoek naar Ruth en meteen voor zaken. Na heel wat moeite is hij er dan eindelijk in geslaagd Ruth te vinden. Uit zijn portefeuille haalt oom Bram een klein kiekje. „Dit is alles wat ik heb,” zegt hij. „Kijk, Ruth, dit zijn je vader en moeder.”

Een bevend handje grijpt naar de foto. Lang staart Ruth er naar. Zijn dat haar vader en moeder? Wat een lief gezicht heeft moeder en wat vrolijk kijkt vader.

„Jij mag het houden, Ruth,” zegt oom zacht.

De mooie pop ligt veronachtzaamd op tafel, het armbandje voelt ze niet meer om haar pols, alleen de kleine foto, die o zoveel schijnt te vertellen, houdt Ruth's hele aandacht gevangen.

Die avond wordt er heel wat gepraat bij de familie Van Laar. Ruth wordt langzamerhand weer zichzelf en moet oom Bram al haar schatten laten zien, en van Leo moet ze vertellen, van de knappe Leo, die zo goed kan leren en zo prachtig orgel-spelen.

Als Ruth naar bed gaat zegt oom: „Morgen kom ik je halen, Ruth, dan ga je mee, een paar weken logeren in een hotel in Den Haag. Tante wil ook graag kennis met je maken. Ze verstaat bijna geen Hollands, daarom kwam ze niet mee. Jij moet het haar maar gauw leren.”

„Vast,” belooft Ruth, „maar ik heb nog geen vakantie.”

„Dat hindert voor deze keer niet, je mag nu een weekje langer vrij hebben.”

„Fijn!” zegt Ruth.

Den Haag, 20 December.

Lieve vader en moeder en Jaap,

Nu ben ik al drie dagen in Den Haag. Het is hier fijn. In het

hotel zijn zulke dikke kleden en lopers. Prachtig, hoor! Ik krijg raar eten, maar erg lekker. Tante Kitty is lief, maar ik kan niet met haar praten. Akelig is dat. Wij zijn naar een grote winkel geweest en toen kreeg ik twee nieuwe jurken van tante. De ene is rood en de andere lichtblauw, met kraaltjes er op, en ik kreeg ook nog een mantel en een leuke muts. Wanneer komt Leo thuis? Ik ga hem ook een brief schrijven. Dag! Een kus van Ruth.

Den Haag, 23 December.

Lieve vader, moeder, Jaap en Leo,

Gisteren heb ik toch zo'n pret gehad. Ik ben met oom en tante naar een uitvoering geweest. Het was het sprookje van Sneeuwwitje. Je zag alles net of het echt gebeurde. Dat meisje, dat Sneeuwwitje was, zong zo prachtig en ze was zo mooi aangekleed. Ze had een koningsmantel aan en een kroontje op haar hoofd. De kabouters *die* waren enig. Gnoom kon ook al zo goed zingen. Wist u dat je een sprookje spelen kunt? Oom Bram zegt dat de kinderen in Amerika dat vaak doen. Vandaag verveel ik mij een beetje. Was Leo ook maar hier. Tante zegt „Rose” tegen mij, omdat ik eigenlijk Rosaline heet. Ik heet toch liever Ruth, hoor! Dag allemaal. Een kus van
Ruth.

Den Haag, 26 December.

Lieve vader, moeder, Jaap en Leo,

Hoe gaat het met jullie? Ik moet aldoor aan jullie denken. Het is hier zo'n raar Kerstfeest. Oom en tante gaan niet naar

de kerk. Tante kan het niet verstaan. Oom zei: „er komt kerstfeest in het hotel”. Er was een mooie kerstboom. We hebben „Stille nacht” gezongen met een heleboel mensen die hier waren en toen was het uit. Niemand heeft verteld. Ik vond het akelig. Wij kregen allemaal cadeautjes. Ik vond het net sinterklaas, dat is toch raar op het Kerstfeest? Ik verlang zo naar huis. Nu weet ik niet meer. Een kus van Ruth.

Den Haag, 28 December.

Lieve vader, moeder, Jaap en Leo,

Oom Bram heeft gevraagd of ik mee wil gaan naar Amerika. Eerst dacht ik dat we allemaal mee zouden gaan en dat vond ik fijn. Oom Bram zei: Neen, jij alleen. Hij zei: Daar woon je in een groot huis en je krijgt mooie kleren, en je mag zoveel leren als je wilt en nog een heleboel, ik weet het al niet meer. *Moet* ik meegaan? Ik hoef geen groot huis en mijn jurken zijn mooi genoeg. Hoef ik niet mee? Mag ik weer thuiskomen? Ik verlang zo erg naar jullie. Schrijf gauw, gauw, gauw.

Ruth.

Moeder Van Laar vouwt juist haar laatste stuk strijkgoed op als de post Ruth's brief brengt. Zij zet de strijkplank vlug weg en neemt er een ogenblikje voor om de brief rustig te lezen.

„Och heden ook,” zucht moeder hardop.

„Wat is er, moeder, waarom zucht u zo?” vraagt Leo, die rustig een brief aan zijn beste vriend zit te prikken.

„Er is een brief van Ruth, roep vader even, dan zal ik hem voorlezen.”

In een wip is Leo met vader terug en dan leest moeder voor.
„O, vader, ga haar toch dadelijk halen, laat haar niet naar Amerika gaan!” roept Leo.

Vader strijkt nadenkend over zijn kin.

„En als dit nu eens voor Ruth haar toekomst het beste was?”

„Nee, dat kan niet het beste zijn. Vader, ze hoort toch bij ons? U hebt altijd gezegd dat u haar van God gekregen hebt, nou dan.”

„Ja,” zegt vader langzaam, „ja, dat hebben we altijd gedacht, maar nu”

Opeens gaat de winkelbel over en voordat vader op kan staan wordt de kamerdeur driftig opengegooid en daar staat Ruth. Ze vliegt moeder snikkend om de hals.

„Moeder, moeder!”

„Kindje, hoe kom je opeens hier?”

„Wij hebben haar thuisgebracht,” zegt opeens een zware stem en daar staan ook oom Bram en tante Kitty in de kamer.

Als allen een beetje over de eerste schrik heen zijn en een kopje thee hebben gedronken, vertelt oom Bram:

„Ik vond dit kleine meisje vanmorgen in tranen. Wij hebben toen eens heel ernstig met elkaar gepraat en nu zijn we tot de overtuiging gekomen, dat zij zich bij ons niet gelukkig zal voelen. Wij kunnen haar de godsdienstige leiding niet geven die u haar geeft, dat zal steeds een groot struikelblok blijven. Haar grote aanhankelijkheid aan u en aan de jongens, vooral aan Leo, is werkelijk roerend. Wij hebben in deze week begrepen, dat wij haar niet van u mogen scheiden. Wilt u ook de verdere opvoeding van Ruth op u nemen?”

„Of we dat willen?” Moeder slaat haar armen om Ruth heen en drukt haar stevig aan haar hart.

„Niets liever dan dat,” zegt vader en Leo tast naar de hand van oom Bram. „Ik heb er zo om gebeden,” zegt hij eenvoudig.

Die dag hebben vader en moeder nog een lang gesprek met oom Bram en tante Kitty, maar als ze eindelijk afscheid nemen belooft oom Bram nog eens terug te komen voor hij weer naar Amerika vertrekt.

„Je moet ons dikwijls schrijven, Ruth,” zegt hij. „Je hebt nu gekozen voor Holland en je vader en moeder, maar als je later nog eens naar Amerika wilt komen, dan schrijf je het maar.” Als de hele familie Van Laar 's avonds weer gezellig, net als vroeger, bij elkaar zit, vraagt vader:

„Zul je er later geen spijt van hebben, Ruth, dat je niet meegegaan bent?”

„O, neen, vader, nooit van mijn leven. Weet u, ik moest telkens denken aan Ruth uit de bijbel. Zij bleef ook bij haar moeder, die niet eens haar heel echte moeder was, dat kan ik nu toch zo best begrijpen. Het was om haar moeder en ook.... om God,” zegt ze zachtjes.

Even zijn ze allemaal stil. Opeens klinkt er zachte muziek door de kamer. Leo speelt.

Ruth gaat bij hem staan en dan komt het ene Kerstlied na het andere. Allemaal zingen ze mee. Wat klinkt *dat* blij.

En zo viert Ruth, *laat*, maar toch nog *echt* Kerstfeest.

INHOUD

	Blz.
I. Vader vertelt	7
II. Hoe moet je geld verdienen? . . .	20
III. Een fijn zusje	41
IV. Hoort Ruth er niet bij?	47
V. Als Leo thuis komt :	56
VI. Ruth moet kiezen	70